

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2020 - 2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Renata Jenšíková

Správní právo a výchovná opatření ve školství

Praha 2023

Vedoucí bakalářské/diplomové práce: Doc. JUDr. Jan Brázda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2020 - 2023

BACHELOR THESIS

Renata Jenšíková

Administrative law and educational measures

in the education system

Prague 2023

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Doc. JUDr. Jan Brázda, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 7. března 2023

Jméno autorky: Renata Jenšíková

Poděkování

Děkuji zejména svému vedoucímu práce doc. JUDr. Janu Brázdovi, Ph.D, za podnětné připomínky a JUDr. Ludvíku Röschovi za inspiraci ke studiu právního oboru. Dále děkuji bývalé ředitelce VOŠ a SPŠE Plzeň Ing. Naděždě Mauleové, MBA, za podporu. Svým blízkým děkuji za povzbuzení a ochotu neustále diskutovat.

Anotace

Vzdělávání poskytované podle zákona je veřejnou službou. Škola tedy nesmí opustit rámec zákona při výkonu státní moci a realizaci práva na vzdělání dětí, žáků a studentů. Správní právo ve školství řídí zejména procesy přijetí ke vzdělávání, ukončení vzdělávání, zamítání individuálních vzdělávacích plánů, zamítnutí žádosti o opakování ročníku či udělování některých výchovných opatření. Tato práce mapuje procesy v režimu správního práva ve škole a zaměřuje se na výchovná opatření s právním důsledkem a zdůraznění významu právního vědomí a nezbytných souvislostí při jejich udělování, jakož i při vrchnostenském rozhodování. V konečném důsledku se totiž nejen výchovná opatření s právním důsledkem, ale i rozhodnutí o přijetí či nepřijetí ke studiu na konkrétní škole dotýkají ústavou zaručeného práva na vzdělání.

Klíčová slova

Právo na vzdělání, Správní právo, Správní řízení, Školství, Veřejná služba, Veřejná správa, Výchovné opatření, Vzdělání, Vzdělávání.

Annotation

Education provided by law is a public service. The school must therefore not leave the framework of the law in the exercise of state power and the implementation of the right to education of children, pupils and students. In education, administrative law governs primarily the processes of admission to education, termination of education, rejection of individual education plans, rejection of requests to repeat a grade or granting of certain disciplinary actions. This work surveys the processes in the mode of administrative law in schools, focuses on disciplinary actions with legal consequences, emphasises the importance of legal awareness and the necessary context in their allotting, as well as decision making from a position of power. For ultimately, not only disciplinary actions with legal consequences, but also either the confirmation of admission, or rejection thereof, at a specific school, affect the constitutionally guaranteed right to education.

Keywords

Administrative law, Administrative procedure, Constitution , Disciplinary action, Education, Public administration, Public service, The right to education.

OBSAH

ÚVOD.....	10
TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ A PRÁVNÍ ŘÁD	12
1.1 Právo na vzdělání a ústava.....	13
1.2 Právo na vzdělání a další zákony.....	15
1.3 Škola jako veřejná služba	20
2 SPRÁVNÍ PRÁVO VE ŠKOLSTVÍ	23
2.1 Z teorie správního práva	26
2.2 Účastníci správního řízení	27
2.3 Prameny správního práva.....	29
2.4 Diskreční pravomoc, autoremedura	29
2.5 Správní akty	31
2.6 Náležitosti správního aktu	31
2.7 Správní řízení při přijímání do školy	34
3 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ VE ŠKOLSTVÍ.....	36
3.1 Co je kázeň.....	38
3.2 Výchovní opatření s pozitivním hodnocením	40
3.3 Výchovní opatření s negativním hodnocením.....	40
3.4 Alternativní řešení přestupků ve školství.....	42
PRAKTICKÁ ČÁST	43
4 PROCESNÍ ÚKONY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ VE VĚCI PODMÍNĚNÉHO VYLOUČENÍ A VYLOUČENÍ ZE ŠKOLY	43
4.1 Rozhodnutí o podmíněném vyloučení nebo vyloučení ze školy či školského zařízení.....	44
4.2 Podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy.....	45
4.3 Zahájení správního řízení.....	47
4.4 Vlastnosti rozhodnutí a opravné prostředky	49
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	55

SEZNAM PŘÍLOH..... 58

Příloha A – Podklad pro zahájení správního řízení (VZOR).....I

Příloha B – Oznámení o zahájení správního řízení (VZOR).....III

Příloha C – Rozhodnutí o podmíněném vyloučení ze školy (VZOR).....V

Příloha D – Výzva k seznámení se s podklady rozhodnutí (VZOR).....VIII

Příloha E – Obsah spisu (VZOR).....IX

ÚVOD

Když proneseme slovo „škola“ vybavíme si nejprve školní lavice, žáky či studenty a také tabuli, u které stojí učitel, pedagog. Přímá a nepřímá pedagogická činnost jsou však jen zlomkem agendy, kterou škola, jako instituce zajišťuje. Ke každému žákovi či studentovi se váže povinná osobní pedagogická dokumentace vedená v souladu se zákony, vyhláškami a platnou legislativou vůbec, na což nasedá další administrativní agenda týkající se financování, personálního zajištění, provozu školní budovy a samozřejmě zahrnující také soubor procesů vážících se k přijetí či nepřijetí ke vzdělávání, jeho průběhu i způsobu ukončení. Právě tato oblast přijímání různých žádostí, tedy i žádosti o přijetí ke studiu a jejich vyřizování je vázána konkrétními pravidly, která vychází zejména z příslušného zákona (tj. školského zákona či zákona o vysokých školách) a jejich prováděcích předpisů a na úrovni procesní se ve všech případech řídí rovněž správním řádem neboli zákonem číslo 500/2004 Sb. Správní řád v platném znění¹.

Škola je jako instituce ze své povahy orgánem veřejné moci, kterou vykonává ve vztahu k žákům či studentům a také jejich zákonným zástupcům. Pohybuje se v oblasti veřejného práva a je striktně vázána zákoností, principem *Secundum et intra legem*, což znamená chování na základě a v mezích zákona.² Jak bylo řečeno výše, správní právo ve školství řídí zejména procesy přijetí ke vzdělávání, ukončení vzdělávání, zamítání individuálních vzdělávacích plánů, zamítnutí žádosti o opakování ročníku či udělování výchovných opatření s právním dopadem. Správní právo představuje ve školství poměrně zásadní normu.

V konečném důsledku se nejen výchovná opatření s právním důsledkem, ale už i samotné rozhodnutí o přijetí či nepřijetí ke studiu na konkrétní škole dotýkají ústavním právem zaručeného práva na vzdělání, které platí pro všechny občany našeho státu.

¹ Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb. zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

² Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb. zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

Cílem této bakalářské práce je zmapování procesů v režimu správního práva ve škole se zaměřením na výchovná opatření s právním důsledkem a zdůraznění významu právního vědomí a nezbytných souvislostí při jejich udělování, jakož i při vrchnostenském rozhodování. Vzdělávání poskytované podle zákona je totiž veřejnou službou. Škola nesmí opustit rámec zákona při výkonu státní moci a realizaci práva na vzdělání dětí, žáků a studentů. Při zpracování této bakalářské práce autorka využila zkušenosti učitelky a zástupkyně ředitelky VOŠ a SPŠE Plzeň, kterou vykonávala do konce srpna 2022. Z titulu své funkce a na základě přidělené náplně práce byla ředitelkou školy pověřena vedením spisů správního řízení ve věci udělování výchovných opatření s právním dopadem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ A PRÁVNÍ ŘÁD

Ačkoliv vnímáme právo na vzdělání jako něco samozřejmého, o čem nemusíme zdlouhavě přemýšlet, patří k výdobytkům moderní doby. Patří do kategorie práv sociálních a kulturních³, která nabývala na významu po skončení 2. světové války, i když zmínky o nich jsou v evropském právním prostředí starší. Jeho současné ukotvení je v ústavním pořádku České republiky zajištěno prostřednictvím Listiny základních práv a svobod a přijetím či akceptací mezinárodních smluv, deklarací a dohod souvisí také s ústavně deklarovanou svobodou projevu, právem na informace.

K právu na vzdělání lze a je nutné vztáhnout i ústavně deklarovanou povinnost státu vytvořit podmínky k tomu, aby se občané mohli tohoto svého práva domáhat a vzdělání učinit přístupným i těm, pro něž by bylo toto z nějakého důvodu omezeno nebo dětem (lidem) se specifickými vzdělávacími potřebami. Typickým znakem kulturních práv je totiž to, se se jich nelze domáhat bez souvisejících prováděcích předpisů (zákonů, nařízení či vyhlášek) a zároveň je nutná existence dostatečného množství široce dostupných vzdělávacích institucí. Právo na vzdělání se tak, minimálně na zákonem stanovenou dobu povinné školní docházky⁴, propisuje do života každého občana.

Právo na vzdělání je právem subjektivním, představuje tedy vyústění objektivního práva do podoby konkrétního práva subjektu (fyzické nebo právnické osoby), a proto jej lze označit též pojmem oprávnění či nárok. Jedná se o právní normou stanovenou možnost chování určitého subjektu⁵, stejně jako možnost oprávněně vyžadovat odpovídající chování od jiných subjektů. Takže, dává-li stát svým občanům právo na vzdělání, garantuje jim i soubor právních norem, které určují, jakým způsobem se subjekty tohoto

³ ZOUBEK, Vladimír; Postmoderní pravověda a státověda. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016.

⁴ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=561&r=2004>

⁵ KUBÍNKOVÁ, Marcela; STRÁNSKÝ, Jaroslav; Základy teorie práva a pracovní právo. Praha: UJAK, 2009.

práva mají či nemají chovat. Zároveň je na státu, aby vytvořil odpovídající prostředí pro vznik vzdělávacích institucí či stanovení určitého rámce celého procesu vzdělávání.

Právo na vzdělání je jednou ze známek moderního státu. Do stejné kategorie sociálních a kulturních lidských práv⁶ patří také právo na ochranu zdraví, právo sdružovat se v odborových organizacích k ochraně sociálních zájmů či právo na nemocenské a důchodové zabezpečení.

1.1 PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ A ÚSTAVA

Zakotvení práva na vzdělání v ústavních zákonech je nesmírně důležitým aktem, který vypovídá o vážnosti, které vzdělání naše společnost přikládá. Hlavním posláním ústavy a ústavních zákonů je totiž základní charakteristika státu, jeho uspořádání, stanovení základních pravidel fungování, principů, podle nichž budou jednotlivé funkce státní moci vykonávány vůči občanům, včetně vymezení vztahu občanů a státu. V neposlední řadě též definuje a zřizuje soustavu nejvyšších státních orgánů s jejich vzájemnými vztahy, kompetencemi a pravomocemi. Ve svém obsahu se vyjadřuje k právnímu řádu, určuje subjekty nadané zákonodárnou iniciativou, vymezuje se k pramenům práva a jejich vlastnostem, formuluje základní zásady a pravidla legislativního procesu⁷. Ústava má chránit i základní lidská práva a svobody a vymežit možné zásahy státní moci do společnosti.

Současné ukotvení práva na vzdělání v našem ústavním pořádku je řešeno prostřednictvím Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod⁸ (dále jen Listina). V Ústavě ČR⁹ se k tomuto právu pak váže zejména Hlava první, článek 3, kterým se právě stává Listina součástí ústavního pořádku,

⁶ KUBÍNKOVÁ, Marcela; STRÁNSKÝ, Jaroslav; *Základy teorie práva a pracovní právo*. Praha: UJAK, 2009.

⁷ ZPĚVÁK, Aleš; FIALA, Zdeněk; JONÁKOVÁ, Tereza; *Základy teorie práva*. Praha: UJAK, 2015.

⁸ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=2&t=1993>

⁹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=1&t=1993>

a článek 10, kterým se přijímají mezinárodní ratifikované smlouvy a úmluvy o lidských právech a svobodách.

Zákon č. 1/1993 České národní rady ze dne 16. prosince 1992 ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY¹⁰ doslova uvádí:

Hlava první

Čl. 3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Čl. 10

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Usnesení č. 2/1993 předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky¹¹ doslova uvádí:

HLAVA ČTVRTÁ

Čl. 26

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

Čl. 33

(1) Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

(2) Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopností občana a možností společnosti též na vysokých školách.

(3) Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem; na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.

¹⁰ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=1&r=1993>

¹¹ Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=2&r=1993>

(4) Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

Právo na vzdělání se vyskytuje i v hlavě třetí Listiny týkající se práv národnostních a etnických menšin, kde je v článku 25 bodu 2 uvedeno, že etnické a národnostní menšiny mají právo na to se vzdělávat ve svém mateřském jazyku¹².

Jak je z uvedeného výňatku z Listiny patrné, Česká republika garantuje svým občanům bezplatné vzdělání na základních a středních školách a dle schopností občana a možností společnosti umožňuje též bezplatné vzdělávání na školách vysokých. Zřízení jiných škol než státních, tedy škol poskytujících vzdělávání za úplatu, je však Listinou dovoleno.

Nestátní školy mohou zřizovat například právnické osoby, fyzické osoby, registrované náboženské společnosti či církve¹³. Naprostá většina mateřských a základních škol je zřizována obcemi a naprostá většina středních škol je zřizována krajskými úřady.¹⁴ V takových případech jsou zřizovány jako příspěvkové organizace dle zákona číslo 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nebo jako školské právnické osoby dle školského zákona. Velice důležitým bodem, který vypovídá o tom, nakolik je vzdělání pro celou společnost zásadní, je stanovení podmínek, za kterých mají občané při studiu právo na pomoc státu.

1.2 PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ A DALŠÍ ZÁKONY

Vzdělanost je jednou ze základních hodnot vyspělé společnosti. Právo na vzdělání má pro občany a především pro děti, klíčový význam. Pokud existují ve společnosti bariéry omezující nebo zabraňující přístupu ke vzdělání, jsou důsledky zásadní. Nejhoršími jsou ztráta možnosti uplatnění na trhu práce, rozvoj černého pracovního trhu, chudoba,

¹² Parlament ČR, Poslanecká sněmovna [online]. PSP ČR: © 1995-2020 [cit. 15.1.2021]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=2&r=1993>

¹³ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 26. ISBN 978-80-7616_116-0.

¹⁴ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 26. ISBN 978-80-7616_116-0.

zhoršující se sociální úroveň obyvatelstva a v konečném důsledku negramotnost. Každý člověk má pro život dané individuální dispozice a ty mu mimo jiné umožňuje právo na vzdělání naplnit. Instituce, které vzdělávání poskytují, jsou různé typy škol a školských zařízení.

Vzdělání v České republice je rozděleno na primární, sekundární a terciární.¹⁵ Primárním stupněm se rozumí základní vzdělání (čímž je myšlena povinná školní docházka), sekundárním vzděláním je střední škola (včetně učiliště nebo konzervatoře či gymnázia) a terciárním vzděláním je vzdělání na vyšší odborné škole či na vysoké škole (případně univerzitě). Tradiční institucí určenou pro výchovu dětí do 3 let věku jsou jesle, zvláštní zdravotnická zařízení, jejichž zřizovateli jsou především obce¹⁶, ale mohou jimi být i soukromé subjekty. Alternativou mimo takzvané předškolní vzdělávání je péče o děti v dětské skupině, a to dle zákona číslo 247/2014 Sb. o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů v platném znění¹⁷.

Dítě od 2 do 5 let věku může navštěvovat mateřskou školu, přičemž poslední rok před nástupem k povinné školní docházce je povinný. Základní školu, která má devět ročníků, navštěvují obvykle žáci od 6 do 15 let věku. Povinnou školní docházku mohou absolvovat žáci i na víceletém gymnáziu nebo na osmileté konzervatoři. Studium na střední škole zpravidla bezprostředně navazuje na povinnou školní docházku a týká se žáků ve věku 15 až 19 let. V následném terciárním vzdělávání lze pokračovat po získání maturitní zkoušky v libovolném věku, přičemž stát podporuje studenty do věku 26 let věku. Maturitní zkouškou se ukončuje vzdělávání na střední odborné škole, gymnáziu či konzervatoři nebo zkrácené studium pro získání středního vzdělání.

Nástavbové studium umožňuje získat maturitní zkoušku absolventům oborů s výučním listem. Vzdělávání ve vzdělávacích programech v oborech vedoucích

¹⁵ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 29. ISBN 978-80-7616_116-0.

¹⁶ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 29. ISBN 978-80-7616_116-0.

¹⁷ Zákon č. 247 ze dne 23. září 2014, o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. In: Sbirka zákonů. 2014, částka 105. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-247>

k dosažení středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem se ukončuje závěrečnou zkouškou.¹⁸

Nejdůležitějším zákonem, který právo na vzdělání rozpracovává v praxi je zákon číslo 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání¹⁹ (dále jen školský zákon) a také zákon číslo 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů²⁰ (dále jen zákon o vysokých školách). Školský zákon upravuje hned v § 1 předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stejně jako podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje. Vymezuje rovněž práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. Školský zákon také stanoví v § 36 povinnou školní docházku po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku²¹.

Z dalších zákonů, které se naplňování práva na vzdělání týkají a řídí se jimi oblast školství, jsou to mimo jiné:

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

¹⁸ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 29. ISBN 978-80-7616_116-0.

¹⁹ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

²⁰ Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů*. 1998, částka 39. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>

²¹ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

- Vyhláška č. 48/2005 Sb. Vyhláška o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
- Vyhláška č. 13/2005 Sb. Vyhláška o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.
- Vyhláška č. 10/2005 Sb. Vyhláška o vyšším odborném vzdělávání.
- a další zákonné normy a předpisy.

Zcela zásadní pro školství v České republice je však školský zákon, který, jak bylo řečeno výše, upravuje hned ve svém úvodu předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stejně jako podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje.

Zároveň vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. Zákon číslo 561/2004 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání²² doslova uvádí:

Část první

§ 2

Zásady a cíle vzdělávání

(1) Vzdělávání je založeno na zásadách

a) rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana,

b) zohledňování vzdělávacích potřeb jednotlivce,

c) vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání,

²² Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

d) bezplatného základního a středního vzdělávání státních občanů České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ve školách, které zřizuje stát, kraj, obec nebo svazek obcí,

e) svobodného šíření poznatků, které vyplývají z výsledků soudobého stavu poznání světa a jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání,

f) zdokonalování procesu vzdělávání na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširšího uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod,

g) hodnocení výsledků vzdělávání vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených tímto zákonem a vzdělávacími programy,

h) možnosti každého vzdělávat se po dobu celého života při vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

(2) Obecnými cíli vzdělávání jsou zejména

a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života,

b) získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání,

c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost,

d) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti,

e) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého,

f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku,

g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví.

(3) Vzdělávání poskytované podle tohoto zákona je veřejnou službou²³.

²³ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Školský zákon tedy, jak je z uvedené citace patrné, znovu stejně jako Ústava a Listina hned ve svém úvodu zdůrazňuje zásady a cíle vzdělávání založené na zásadách rovného přístupu každého občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana.

1.3 ŠKOLA JAKO VEŘEJNÁ SLUŽBA

K citaci školského zákona je třeba odkázat ještě v jedné oblasti, neboť § 2 bod 3 uvádí další důležitou skutečnost, a to že vzdělání poskytované podle školského zákona je veřejnou službou, z čehož vychází působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Na žáky či studenty nejtěsněji doléhá výkon státní správy, který se vztahuje například k aktům přijetí či nepřijetí ke vzdělávání, rozhodování ve věci individuálních vzdělávacích plánů, uvolnění z výuky a nejzásadněji pak u žáků střední školy, učňovského školství či konzervatoře, tedy účastníků sekundárního vzdělávání, dokonce ve věci podmíněného vyloučení či vyloučení ze školy. Takové rozhodnutí o vyloučení ze školského zařízení se však může týkat i vyloučení z ubytování v domově mládeže, a to stejně jako v případě školy u závažných, vědomých a opakovaných skutků či ve zvláště závažných případech porušení nějakého vnitřního předpisu, například ubytovacího řádu, nebo dokonce při porušení zákona. Právě tímto aktem se může střední škola jako vzdělávací instituce přímo dotknout práva na vzdělání žáka, který ještě nedosáhl zletilosti, resp. svéprávnosti.

Žáky základní školy a v době trvání povinné školní docházky přímo ze školy nebo školského zařízení vyloučit nelze. V kompetenci ředitele školy je však dle § 40 školského zákona umožnit žákovi základní školy jiný způsob plnění povinné školní docházky²⁴, čímž

²⁴ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

se rozumí individuální vzdělávání, které se uskutečňuje bez pravidelné účasti ve vyučování ve škole a týká se i žáků s hlubokým mentálním postižením.

Vzdělávací soustavu a systém vzdělávání v České republice tvoří školy a školská zařízení.²⁵ Školami rozumíme mateřské školy, základní školy, střední školy (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. Školskými zařízeními jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Škola se jako instituce pohybuje v oblasti veřejného práva a tím se znovu odkazuje k ústavě, kde je v článku 3, bodu 2 uvedeno, že státní moc lze uplatňovat jen v mezích zákona a způsoby, které stanoví zákon (také Článek 2 bod 2 Listiny). Takže například právě ve věcech podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy může škola rozhodovat pouze za okolností a podmínek, které jí zákon dovoluje. Také v situaci, kdy uchazeč není do školy (ke studiu) přijat, má právo na vysvětlení a odvolání nebo jinou, zákonem stanovenou formu opravného prostředku (např. žádost o vydání nového rozhodnutí, autoremedura).

Celý školský zákon je aplikací, přepisem práva veřejného. Z hlediska práva je totiž škola nadřazená fyzické osobě – žákovi či jeho zákonnému zástupci. Panuje zde tedy značná nerovnost subjektů práva. Hlavním posláním škol je však podle již výše citovaného školského zákona a zejména § 2 naplňování obecných vzdělávacích cílů, kterými jsou: „*Rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého*

²⁵ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 26. ISBN 978-80-7616_116-0.

života... “²⁶ Školy jsou tak institucemi specifické povahy, které na jedné straně zajišťují poskytování veřejné služby tím, že v praxi realizují proces vzdělávání, a to prostřednictvím naplňování Rámcových vzdělávacích programů a vlastních zpracovaných Školních vzdělávacích programů, tak na straně druhé provádějí výkon veřejné moci autoritativním rozhodováním o právech a povinnostech osob, které se procesu vzdělávání účastní.²⁷

Hranice mezi oběma činnostmi přitom není zcela jednoznačná. Jak uvádí měsíčník Řízení školy, například v okamžiku, kdy pedagog s žáky procvičuje látku (aniž by je hodnotil) nebo s nimi jede na školní výlet, je jisté, že pouze poskytuje veřejnou službu a nevykonává veřejnou moc. Dále mimo jiné Řízení školy uvádí: „... *přijímá-li ředitel školy žáka ke vzdělávání nebo jej ze školy vylučuje, pak se i v souladu s rozsudky soudů o výkon veřejné moci jedná,*“ s tím, že odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2011, č. j. 1 Ao 1/2011-49, body 27-36.²⁸ Za hraniční činnosti pak považuje oprávnění pedagogických pracovníků vydávat žákům pokyny, které jsou žáci povinni plnit dle § 22 odstavce 1 písmena c) školského zákona, dále pak samozřejmě hodnocení výsledků vzdělávání žáků, a to s různou mírou intenzity. Za nejméně závažné považují autoři článku průběžné hodnocení v průběhu školního roku, dalším stupněm je hodnocení v rámci vysvědčení a nejzávažnějším je pak hodnocení v rámci maturitních či závěrečných zkoušek a konstatují, že je možné hodnotit tyto činnosti jako výkon veřejné moci, čili že učitelé vykonávají svěřenou pravomoc.²⁹

²⁶ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

²⁷ K tomu viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2021, č. j. 9 As 264/2020-51, bod 40.

²⁸ KUBŮ FRÝBOVÁ, A., KACZOR, J.: Má mít pedagog postavení úřední osoby dle trestního zákoníku? *Řízení školy*. 2022, ročník XIX, č. 6/2022, s. 10. ISSN 1214-8679.

²⁹ KUBŮ FRÝBOVÁ, A., KACZOR, J.: Má mít pedagog postavení úřední osoby dle trestního zákoníku? *Řízení školy*. 2022, ročník XIX, č. 6/2022, s. 10. ISSN 1214-8679.

2 SPRÁVNÍ PRÁVO VE ŠKOLSTVÍ

Škola je krom vzdělávacího zařízení také orgánem veřejné moci, kterou vykonává ve vztahu k žákům či studentům, potažmo jejich zákonným zástupcům. Pohybuje se v oblasti veřejného práva a je vázána zákonností, principem *Secundum et intra legem*, což znamená chování na základě a v mezích zákona. Nejdůležitější normou stanovující postup správního orgánu je zákon číslo 500/2004 Sb., správní řád v platném znění (dále jen správní řád).³⁰ Správní právo jako takové je definováno jako souhrn právních pravidel, jimiž je upravena činnost státu a veřejnoprávních korporací. Tvoří je ta část právního řádu, která upravuje veřejnou správu, a to jak její činnost a organizaci, tak též vztahy vznikající při výkonu veřejné správy mezi jejími nositeli (správními orgány) a fyzickými a právníckými osobami.

Pro školu je typická přímá a nepřímá pedagogická činnost, ke které však patří rozsáhlá administrativní a provozní agenda. Ke každému žáku či studentu se váže povinná pedagogická dokumentace vedená v souladu s platnou legislativou, na což nasedá administrativní agenda a soubor procesů vážících se k přijetí či nepřijetí ke vzdělávání, jeho průběhu i možného ukončení. Mnoho těchto úkonů spadá do oblasti správního práva a nemusí být vykonávána učitelem, ačkoliv třeba spolupráci s učitelem vyžaduje. Proto je vhodné, aby osoba nebo osoby vykonávající tuto administrativní práci ve školství byly obeznámeny s prací úředníka, s čím je bytostně spojeno právo správní. Škola je totiž jedním z hlavních subjektů správního řízení, který má na toto řízení rozhodující vliv.³¹

Správní řízení je proces, ve kterém jsou popsána pravidla platná pro všechny účastníky řízení, přičemž § 7 správního řádu uvádí, že dotčené osoby mají při uplatňování svých procesních práv rovné postavení. Správní orgán vůči nim postupuje nestranně a vyžaduje od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou.

³⁰ Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb. zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

³¹ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo*, 9. vydání Praha: C. H. Beck, 2016, s. 260-262. ISBN 978-80-7400-624-1.

V případě školství je správním orgánem škola, jako orgán veřejné moci, a její ředitel ve smyslu § 165 bod 2 školského zákona rozhoduje o právech a povinnostech v oblasti státní správy³². Z toho plyne, že ředitel školy je pro potřeby správního řízení oprávněnou osobou pro výkon veřejné správy. Na základě principu subsidiarity § 1 odstavců 2 a 3 správního řádu postupuje ve svém rozhodování podle Správního řádu, nestanoví-li zvláštní zákon, v tomto případě zmíněný školský zákon nebo jiný zákon (například zákon číslo 109/2002 o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů) jinak.

Účelem správního řízení je dle § 9 správního řádu vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.³³ Pro potřeby vrchnostenského rozhodování ve školství není rozhodné, zda se jedná o veřejnou, soukromou nebo církevní školu. V tomto případě se jedná o pozitivní vymezení věcné působnosti.³⁴

Ze základních principů vážících se k vrchnostenskému rozhodování správních orgánů a plynoucích ze správního řádu je vhodné zmínit jako nejdůležitější zásadu zákonnosti (legality). Jak uvádí Hendrych a kol.: „*Při uskutečňování působnosti a pravomoci je proto třeba sledovat zdali jsou v každém jednotlivém případě realizovány v souladu s jejich účelem.*“³⁵ K dalším principům patří zákaz zneužití pravomoci, zásadu ochrany dobré víry a oprávněných zájmů osob, zásadu ochrany veřejného zájmu, nestranného a objektivního přístupu a zejména zásadu legitimního očekávání (předvídatelnosti), vědomí, že veřejná správa je službou veřejnosti, poučovací povinnost, zásada rychlosti

³² Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

³³ Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb. zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

³⁴ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo*, 9. vydání Praha: C. H. Beck, 2016, s. 250. ISBN 978-80-7400-624-1.

³⁵ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo*, 9. vydání Praha: C. H. Beck, 2016, s. 56. ISBN 978-80-7400-624-1.

řízení, procesní ekonomie, rovnosti, součinnosti správních orgánů, materiální pravdy, písemnosti a neveřejnosti správního řízení.

V obecné rovině však výkon přenesené státní správy ve školství vykonávají nejen ředitel školy a školského zařízení, ale i obecní úřad obce, krajský úřad, Česká školní inspekce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, případně ministerstvo vnitra, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo obrany či ministerstvo zahraničních věcí.³⁶

Přímý vztah k žákům a studentům má ale zejména působnost a rozhodování ředitele školy. Jeho základní povinnosti a kompetence definuje školský zákon. Mimo jiné v roli statutárního orgánu rozhoduje o všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak a také odpovídá za zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení. V oblasti státní správy a v roli správního orgánu povoluje například individuální vzdělávací plán, přeřazení žáka nebo studenta do vyššího ročníku, přijetí či ukončení předškolního vzdělávání dítěte, zařazení dítěte do přípravného stupně základní školy speciální, zařazení dítěte do přípravné třídy základní školy, zamítnutí žádosti o odklad povinné školní docházky, převedení žáka do odpovídajícího ročníku základní školy, přijetí k základnímu vzdělávání, převedení do jiného vzdělávacího programu, podpoře dětí a žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami včetně například zřizování specializovaných tříd pro tyto děti a žáky, zamítnutí či schválení žádosti o přestup změnu oboru vzdělávání, přerušení vzdělávání, opakování ročníku a v dalších situacích.

Dále ředitel školy povoluje pokračování v základním vzdělávání dle § 55 odst. 1 školského zákona, uznání dosaženého vzdělání, povolení a ukončení individuálního vzdělávání žáka nebo dítěte. Zcela zásadní je pak kompetence ředitele rozhodovat o přijetí ke vzdělávání ve střední škole, vyšší odborné škole a v konzervatoři, podmíněné vyloučení a vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení³⁷. Při svém

³⁶ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 17. ISBN 978-80-7616_116-0.

³⁷ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

rozhodování může ředitel školy přihlídnout k názoru pedagogické rady, která je jeho poradním orgánem. Pedagogickou radu tvoří všichni pracovníci školy. Dalším poradním orgánem ředitele je školská rada, orgán zřizovaný § 167 školského zákona.

2.1 Z TEORIE SPRÁVNÍHO PRÁVA

České správní právo vychází z rakouského správního práva, které se zprvu formovalo jako právo policejních předpisů a právo upravující příjmy a výdaje státní pokladny. Později ale zahrnuje i další oblasti veřejné správy a jejího aparátu a od poloviny minulého století se veřejná správa dostala pod plnou kontrolu soudů, což rovněž přispělo k rozvoji správního práva. Kontrola rozhodování správních úřadů je prováděna mocí soudní. Děje se tak ve správním soudnictví, které má třístupňovou soustavu soudů. V první instanci rozhodují o správních žalobách krajské soudy, v případě odvolání rozhodují vrchní soudy a proti jejich rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Pokud jsou všechny tyto prostředky vyčerpány a účastník řízení má pocit, že se spravedlnosti nedobral, může podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu nebo se obrátit na soudy evropské.

Správní orgány jednají buď na návrh nebo takzvaně z moci úřední. Přesto však, pokud mají určitý úkon provést z moci úřední, může je k tomu vyzvat i jiný účastník. Jeho podání se pak označuje jako podnět, nikoliv návrh. V praxi školy například takový podnět k zahájení správního řízení ve věci podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy může podat řediteli školy například třídní učitel, který zjistí rozhodné skutečnosti.

Obecná část správního práva obsahuje zásady, pojmy a instituty platné pro veškerou veřejnou správu, zvláštní část pak popisuje jednotlivé obory činnosti veřejné správy. Dále je správní právo členěno na právo hmotné, upravující činnosti správních orgánů a požadavky na plnění úkolů veřejné správy a právo procesní, vztahující se k organizaci a působnosti správních orgánů a k řízení před nimi.

Správní právo zařazujeme do oblasti práva veřejného. Správní právo je (v obecné rovině, tedy i mimo školství), vázáno zásadami:

- Vázanost a omezenost správy zákonem – čl. 2 Ústavy a čl. 2 Listiny
- Nezbytnost respektování základních práv a svobod – čl. 3 Ústavy
- Záruka územní samosprávy – čl. 8 Ústavy
- Omezení zásahů státu do činnosti územních samospráv – čl. 104 Ústavy
- Zákaz diskriminace – čl. 1 a 3 Listiny
- Ochrana osobních údajů – čl. 10 Listiny
- Svoboda pohybu a pobytu – čl. 14 Listiny
- Svoboda projevu a právo na informace – čl. 17 Listiny
- Garance správního soudnictví – čl. 36 odst. 2 Listiny

V případě školství jsou nejdůležitější vázanost a omezenost správy zákonem, nezbytnost respektování základních práv a svobod, zákaz diskriminace, ochrana osobních údajů, svoboda projevu a právo na informace a garance správního soudnictví.

2.2 ÚČASTNÍCI SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Účastníky správního řízení jsou dle § 27 správního řádu vždy ti, o jejichž právech a povinnostech má být v řízení rozhodnuto. Jak uvádí Hendrych a kol., vymezení účastníků řízení je jedním z nejsložitějších institutů zákona. V první řadě je třeba brát v úvahu způsobilost být účastníkem řízení (procesní subjektivitu), tedy způsobilost mít práva a povinnosti (právní osobnost) a způsobilost procesní, tj. schopnost vlastními úkony nabývat práv a povinností v řízení, která je u fyzických osob vázána na svéprávnost dle § 29 správního řádu a vzniká zletilostí, dovršením osmnáctého roku nebo před dosažením tohoto věku přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství dle § 30 odstavce 2 občanského zákoníku³⁸. Tuto procesní způsobilost nemají osoby, které byly soudem zbaveny způsobilosti k právním úkonům, nebo byla jejich způsobilost soudem omezena.³⁹

³⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, částka 33. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=z%C3%A1kon%C3%BD%20z%C3%A1stupce#cast5>

³⁹ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo*, 9. vydání Praha: C. H. Beck, 2016, s. 263. ISBN 978-80-7400-624-1.

Ve školství jsou účastníky správního řízení na jedné straně škola nebo školské zařízení a na straně druhé zejména žáci vstupující nebo účastníci se procesu vzdělávání, případně využívající služeb školského zařízení, například domova mládeže. U těch, kteří nedosáhli svéprávnosti (zletilosti) jsou pak účastníky řízení i jejich zákonní zástupci, resp. jakýkoliv ze zákonných zástupců nebo oba zákonní zástupci. V rozhodovacím procesu týkajícím se žáka, který nedosáhl 18 let věku, je však vhodné zohlednit jeho názor, což se například při podání přihlášky ke studiu na střední škole děje tím, že na přihlášce připojuje žák – uchazeč – svůj podpis k podpisu zákonného zástupce. V takovém případě je správní řízení ve věci přijetí ke studiu zahajováno takzvaně na žádost. Dle § 31 občanského zákoníku⁴⁰ se má za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilým jeho věku.

O zastupování nezletilého dítěte hovoří zákon číslo 89/2014 Sb. občanský zákoník v § 876 a v § 892, který v odstavci 2 uvádí, že rodiče zastupují dítě společně, jednat však může každý z nich. Pro rozhodování školy je však klíčový § 876, dle kterého jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče.⁴¹ Krom zákonného zástupce, kterým se rozumí rodiče nebo jeden z rodičů, může být zástupcem dítěte také poručník, osoba, jíž bylo dítě svěřeno do péče, opatrovník (ustavený soudem nebo správním orgánem) nebo zmocněnec prokazující se zpravidla písemnou plnou mocí (§ 33 správního řádu), avšak žádný z nich nemůže plně nahradit rodičovskou odpovědnost.

V případě nesouladu vůle rodičů nepřihlíží správní orgán k projevu žádného z nich a obrací se na soud, neboť volba školy a rozhodování o studiu, tedy i o budoucím směřování dítěte (včetně jeho budoucího profesního uplatnění) lze přímo dle § 877 odstavec 2 občanského zákoníku považovat za významné rozhodnutí. Na soud se při neshodě může obrátit jak jeden z rodičů, tak i škola jako správní orgán, a to v případě, že je škole známa neshoda mezi oběma rodiči a postupem dle § 57 odstavec 1 písmeno b) správního řádu

⁴⁰ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, částka 33. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=89%2F2012#cast2>

⁴¹ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, částka 33. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89?text=89%2F2012#cast2>

vyzve podáním žádosti soud o zahájení soudního řízení dle výše zmíněného § 877 odstavec 2 občanského zákoníku a do doby vydání rozhodnutí soudem přeruší řízení ve smyslu § 64 odstavec 1 písmeno c), bod 2 správního řádu. Jinými slovy, v případě neshody rodičů škola požádá soud, aby nahradil chybějící shodu rodičů (zákonných zástupců) svým rozhodnutím.

2.3 PRAMENY SPRÁVNÍHO PRÁVA

Kromě norem nejvyšší právní síly, tedy práva EU, závazků, vyplývajících z mezinárodních smluv, obecných principů a ústavních zákonů, o nichž bylo hovořeno výše, jsou hlavním pramenem správního práva zákony. Ty jsou vydávány zákonodárným sborem voleným občany, což garantuje jejich legitimitu a jsou vyhlášovány ve Sbírce zákonů, aby měl každý možnost se s nimi seznámit. Zákon nesmí odporovat ústavním normám, je ale nadřazen ostatním pramenům nižší právní síly, které mu nemohou odporovat. Nejvýznamnějším předpisem správního práva ve vztahu ke školské problematice je zákon číslo 500/2004 Sb., správní řád v platném znění a s tím související zákon číslo 150/2002 Sb., soudní řád správní, který dává jistotu přezkoumatelnosti vydaného rozhodnutí.

Správní řád jako klíčový předpis pro všechny úředníky upravuje postup správních orgánů, tedy přesně popisuje proces jejich vrchnostenského rozhodování, správní řízení. V § 1 odst. 2 správního řádu⁴² je uvedeno, že jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. To znamená, že je-li určité specifické řízení upraveno zvláštním zákonem (jako například přestupkové řízení zákonem o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich), má tato úprava přednost a správní řád se uplatní pouze takzvaně subsidiárně, tedy se použije jen tehdy, pokud zvláštní úprava některé otázky neřeší. Subsidiárně užívá správní řád i agenda výkonu veřejné správy ve školství.

⁴² Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

2.4 DISKREČNÍ PRAVOMOC, AUTOREMEDURA

Správní orgány jsou nadány možností takzvaného správního uvážení, které právní terminologie nazývá diskreční pravomocí. Tou se rozumí možnost oprávněné úřední osoby vybrat z několika možných řešení to, které považuje za nejvhodnější. Správní orgán je oprávněn a povinen zejména při udělování oprávnění a ukládání povinností postupovat podle vlastního uvážení, jestliže a nakolik mu zákon poskytuje oprávnění rozhodnout za určitého skutkového stavu různým způsobem. Takové úvahové rozhodnutí není ze soudního přezkumu vyloučeno, soud však nezkoumá, zda z přípustných řešení bylo přijato to nejúčelnější, nýbrž jen, zda správní orgán nepřekročil meze správního uvážení stanovené zákonem⁴³. Správní uvážení musí sledovat předepsaný účel, vycházet ze skutečností relevantních pro daný případ, dodržovat princip rovného zacházení, dbát na vyváženost mezi účelem rozhodnutí a zásahem do práv a svobod osob a brát v potaz zvláštní okolnosti případu. Správní orgán je vždy povinen svoji správní úvahu řádně odůvodnit.

Zvláštním případem postupu ve správním řízení, který se ve školství uplatňuje poměrně často, je autoremedura. V praxi škol a školských zařízení většina činností účastníka řízení i správního orgánu probíhá v rámci řízení v prvním stupni. V rámci tohoto řízení musí správní orgán zjistit takový stav věci, o které nejsou důvodné pochybnosti, a to pouze pomocí těch právních nástrojů, které definuje správní řád.

Správní řízení ve druhém stupni představuje druhou fázi správního řízení, která neprobíhá nutně ve správním řízení. V této fázi se jedná o přezkoumání rozhodnutí vydaných správním orgánem v prvním stupněm orgánem instančně nadřízeným. Škola nebo školské zařízení však může jako správní orgán v prvním stupni přezkoumat⁴⁴ své vlastní rozhodnutí a účastníku správního řízení plně vyhovět, a to tak, že zároveň nebude žádnému z účastníků řízení způsobena újma, ledaže by s tím vyslovil souhlas. Tento akt

⁴³ HENDRYCH, Dušan. a kolektiv. *Správní právo*, 9. vydání Praha: C. H. Beck, 2016, s. 384. ISBN 978-80-7400-624-1.

⁴⁴ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-121-7.

se označuje jako autoremedura. Tu lze užít i v situaci, kdy je zjevná chyba správního orgánu, je dána možnost k nápravě, aniž by bylo třeba předávat spis odvolacímu orgánu.

Autoremeduru nejčastěji využívají školy, které s použitím tohoto právního institutu přijímají uchazeče na „uvolněná“ místa⁴⁵.

2.5 SPRÁVNÍ AKTY

Správní akt je aktem aplikace práva ve veřejné správě. Jde o jednostranný právní úkon, který zavazuje svého adresáta bez ohledu na jeho názor. Protože jsou správní akty projevem svrchovanosti veřejné moci, jsou svázány mnoha pravidly, která mají zabránit nespravedlnosti či přílišné tvrdosti. Při vydávání správních aktů se uplatňují zásada rovného přístupu, požadavek, aby nevznikaly nedůvodné rozdíly, zásady přiměřenosti, nestrannosti, a rozumného očekávání. Pojmovými znaky správního aktu tedy jsou:

- Jednostrannost a vrchnostenský charakter;
- Zákonný základ;
- Vztah ke konkrétní věci nebo konkrétním adresátům (tím se liší od nařízení, které není správním aktem).

Správní akty členíme na konstitutivní, které zakládají, mění nebo ruší vztahy správního práva, tedy pro své adresáty vytváří novou právní situaci, platnou od svého vydání (ex nunc). Dalším typem jsou správní akty deklaratorní, které autoritativně stvrzují již existující vztahy, tedy potvrzují již existující právní situaci, a to od okamžiku jejich vzniku (ex tunc). Z uvedeného je patrné, že ve školství se jedná zejména o správní akty prvního typu.

Správní akty jsou nejčastěji vydávány podle správního řádu ve spojení s dalším, zvláštním právním předpisem. Vedle toho jsou správní akty se zvláštním procesním režimem, který výslovně vylučuje užití správního řádu, a velmi zřídka jsou správní akty vydávány výlučně podle správního řádu. Ve školství jsou nejčastěji vydávanými

⁴⁵ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 214. ISBN 978-80-7552-121-7.

správními akty rozhodnutí (ve věci) nebo usnesení, kterým se správní řízení přerušuje nebo zastavuje. Správní řízení je ze své povahy zahajováno buď z moci úřední nebo na žádost.

2.6 NÁLEŽITOSTI SPRÁVNÍHO AKTU

Správním aktem ve školství je nejčastěji rozhodnutí nebo usnesení. Pro praxi škol a školských zařízení je důležité zdůraznit, že správní orgán musí řádně vést spis, počítat lhůty v souladu se správním řádem a písemnosti doručovat v souladu se správním řádem. S usnesením je možné se v prvním stupni řízení ve školství setkat nejčastěji když správní orgán řízení přeruší či zastaví, například v situaci, kdy pominou důvody pro které je řízení vedeno. To může nastat v situaci zahájeného správního řízení ve věci vyloučení z domova mládeže, kdy se žák z ubytování odhlásí a najde si ubytování v jiném školském zařízení (domově mládeže) nebo v soukromí. K přerušení může dojít také například v případě nesouladu názorů zákonných zástupců žáka, kdy správní orgán požádá soud o rozhodnutí a musí vyčkat jeho rozhodnutí.

V každém případě musí být před vydáním konečného rozhodnutí ve věci dána účastníkům řízení možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutím. Zejména při sestavování rozhodnutí musí také správní orgán dbát na to, aby formální i obsahové záležitosti rozhodnutí byly v souladu s právním řádem a o to, aby jeho vydané rozhodnutí bylo přezkoumatelné⁴⁶.

Řádným opravným prostředkem je odvolání, které lze uplatnit vůči všem rozhodnutím, která dosud nenabyla právní moci. Odvolání však nelze podat proti usnesení, které se pouze poznamenává do spisu. Náležitosti správního aktu rozlišujeme na:

⁴⁶ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-121-7.

- Kompetenční – správní orgán musí mít k vydání správního aktu zákonem stanovenou působnost a příslušnost, tedy správní akt musí být vydán věcně, místně a funkčně příslušným orgánem v mezích jeho pravomoci;
- Obsahové – rozhodnutí správního orgánu musí být v souladu s právními předpisy;
- Formální – správní akt má zpravidla písemnou podobu (zvláštní zákony mohou stanovit jinak) a danou skladbu, sestávající z výrokové části, odůvodnění a poučení o opravném prostředku.

Působnost neboli pravomoc obecně označuje rozsah záležitostí, které jsou správní orgány oprávněny či povinny projednávat a rozhodovat, zatímco příslušnost vymezuje, který konkrétní úřad má v rámci dané soustavy věc řešit. Z uvedeného plyne, že například vydání správního aktu týkajícího se nevhodného chování žáka či studenta – podmíněného vyloučení ze školy nebo vyloučení ze školy je možné pouze v rámci stanovené působnosti a kompetence. Jinými slovy, dostane-li škola informaci o závadném chování žáka nebo studenta, ke kterému došlo mimo proces vzdělávání a poskytování školských služeb, splní pouze oznamovací povinnost podle zákona číslo 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí⁴⁷. Ředitel školy nebo školského zařízení tak nemůže ukládat kázeňská opatření za provinění, kterých se žák či student dopustil mimo jurisdikci školy, tedy proces vzdělávání nebo poskytování školských služeb.

Nemá-li správní akt nezbytné náležitosti, je vadný. Nejméně významné jsou vady formální, obvykle chyby v psaní a počtech, které nemají vliv na rozhodnutí samé. Ty správní orgán opraví z moci úřední opravným usnesením nebo opravným rozhodnutím. Pokud správní orgán věc nesprávně rozhodl a rozhodnutí bylo věcně nesprávné, má účastník řízení právo podat proti němu opravný prostředek či se nápravy domáhat správní žalobou v rámci soudního přezkumu rozhodnutí. Je-li správní akt v rozporu s právními předpisy, hovoříme o aktu nezákonném, který by měl nadřízený správní orgán zrušit v rámci přezkumu i bez žádosti (tedy bez podání opravného prostředku). Nejzávažnější vady pak způsobují tzv. nulitu správního aktu, tedy jeho absolutní nicotnost. Hlavními důvody

⁴⁷ Autor neuveden. Školství ve výkonu státní správy a samosprávy. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. s. 19. ISBN 978-80-7616_116-0

nicotnosti jsou absolutní věcná nepřislušnost, zjevná vnitřní rozpornost anebo právní či faktická neuskutečnitelnost.

Nejvýznamnějšími vlastnostmi správního aktu jsou platnost, právní moc a vykonatelnost. Platným se správní akt stává okamžikem, kdy byl předepsanou formou oznámen svým adresátům. Právě platnost je předpokladem dalších právních účinků správního aktu. Pravomocným se správní akt stává tehdy, není-li proti němu možné podat řádný opravný prostředek. V zásadě to znamená, že uplyne marně lhůta pro podání odporu či odvolání jako nejběžnějších typů řádných opravných prostředků. Vykonatelností rozumíme, že správní akt je způsobilý vyvolat zamýšlené právní účinky. Tento okamžik může splývat s právní mocí, jak se děje v případě rozhodnutí o zastavení řízení.

Vedle řádných opravných prostředků zákon zná i mimořádné opravné prostředky. Jsou jimi především přezkumné řízení a obnova řízení. V přezkumném řízení přezkoumávají správní orgány z moci úřední pravomocná rozhodnutí, lze-li důvodně pochybovat o jejich souladu s právními předpisy. Oproti tomu v případě obnovy řízení je možné na žádost účastníka nebo z moci úřední otevřít již pravomocně uzavřený případ, objeví-li se dříve neznámé důkazy nebo skutečnosti, které by samy nebo ve spojení s původně známými mohly vést k jinému rozhodnutí ve věci.

2.7 SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ PŘI PŘIJÍMÁNÍ DO ŠKOLY

Správní řízení při přijímání do školy probíhá dle zákona číslo 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a podle typu školy dále podle zákona číslo 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky číslo 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky číslo 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění pozdějších předpisů nebo podle vyhlášky číslo 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Specifikami řízení při přijímání do předškolního vzdělávání je, že se zahajuje na návrh dle § 34 školského zákona⁴⁸, žádost o přijetí podává zákonný zástupce dítěte a kritéria přijetí stanoví ředitel školy. Dle novely školského zákona číslo 178/2016 Sb. je v České republice od 1. ledna 2017 povinné předškolní vzdělávání a nepřihlášení dítěte k povinné školní docházce by mohlo být posuzováno jako přestupek s možností udělení pokuty až do výše 5000 korun.

Přijímání do základního vzdělávání se děje ve smyslu § 36 školského zákona a rovněž se zahajuje na návrh. Přihlášku k zápisu podává zákonný zástupce a nepřihlášení dítěte k povinné školní docházce by mohlo být posuzováno jako přestupek s možností udělení pokuty do výše 5000 korun nebo jako přečin ohrožování výchovy mládeže s možností uložení trestu odnětí svobody až na dvě léta, resp. 5 let dle § 201 zákona číslo 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.⁴⁹ Před případným povolením individuálního vzdělávání je žák přijat k základnímu vzdělání klasickou cestou dle § 41 školského zákona.

Přijímání ke střednímu vzdělání se řídí § 60 a následujícími školského zákona a vyhláškou číslo 671/2004 Sb., přičemž jednotlivá kola přijímacího řízení vyhláší ředitel školy a pro první kolo musí stanovit alespoň dva termíny. Při vyhlášení dalších kol přijímacího řízení musí neprodleně oznámit krajskému úřadu počet volných míst, který krajský úřad zveřejní (i způsobem umožňujícím dálkový přístup). Kritéria přijímacího řízení musí být stanovena předem a musí umožnit stanovení pořadí uchazečů v daném kole. Přihlášku ke studiu podává zájemce na předepsaném tiskopise, kam uvede i termín konání přijímacích zkoušek. Přihláška se podává k rukám ředitele školy. Pokud se zájemce o studium nemůže dostavit například ze zdravotních důvodů k řádnému termínu přijímacího řízení a řádně se omluví, ředitel školy stanoví náhradní termín. Nejvýraznějším specifickým přijímacího řízení ke studiu na střední škole je takzvaný

⁴⁸ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

⁴⁹ Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2009, částka 11. <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40#cast2>

zápisový lístek⁵⁰, který je uveden v § 60g školského zákona. Ten slouží k potvrzení úmyslu uchazeče stát se žákem příslušného oboru vzdělání v dané střední škole a rozhodnutí o přijetí je podmíněné odevzdáním zápisového lístku, jinak pozbývá účinnosti. Žák musí odevzdat zápisový lístek do deseti pracovních dnů a jeho zpětvzetí je možné pouze z důvodu odvolání.

Také odvolání (zpravidla proti nepřijetí ke studiu) je možné podat ve zkrácené lhůtě třech pracovních dnů od doručení rozhodnutí uchazeči, resp. zákonnému zástupci § 60 odstavec 19 školského zákona. Odvolání se podává prostřednictvím ředitele školy § 86 správního řádu a školy v takovém případě využívají institutu autoremedury, o kterém bylo hovořeno výše. V případě, že není tato využita, je odvolacím orgánem krajský úřad dle § 183 odstavec 4 školského zákona, který pak následně informuje o výsledku řízení odvolatele i ředitele školy. Řediteli školy musí sdělit i datum doručení rozhodnutí odvolateli, neboť je podstatné pro počítání lhůty pro podání zápisového lístku.

Ve správním řízení pro přijetí ke studiu je možné využít zjednodušení administrativy dle § 60 odstavců 16, 17, 18 a 20 a § 183 odstavec 2, kdy se kladné rozhodnutí o přijetí nedoručuje do vlastních rukou, ale zveřejňuje se na veřejně přístupném místě ve škole, v základní škole, střední škole či vyšší odborné škole i způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to pod registračním číslem uchazeče. Přijatému uchazeči však zůstává nárok na stejnopis rozhodnutí a lhůta pro podání zápisového lístku běží již od zveřejnění.

⁵⁰ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

3 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ VE ŠKOLSTVÍ

Nesmírně zajímavou kapitolu problematik spadajících ve školní praxi do režimu správního řádu představují výchovná opatření. Ta se týkají především žáků základních a střední škol. Stejně, jako u všech činností prováděných školou ve vztahu k jejím žákům a studentům, potažmo zákonným zástupcům nezletilých žáků lze říci, že u výchovných či kázeňských opatření platí to samé, jako pro širokou škálu vykonávaných, s jistou nadsázkou řečeno neviditelných administrativních činností: Některá se totiž ve vztahu k dotyčným téměř neprojeví, zatímco jiná mohou mít pro žáka či studenta zásadní právní důsledky. Jedná se zejména o udělení kázeňského opatření podmíněného vyloučení ze školy nebo vyloučení ze školy, které může zasáhnout do žákova či studentova práva na vzdělání. Proto je třeba při jejich udělování postupovat uvážlivě a s vědomím výše zmíněných souvislostí.

Výčet výchovných opatření používaných na základních a středních školách v České republice v souladu se zákonem stanoví školský zákon.⁵¹ Rozlišuje výchovná opatření odražející pozitivní hodnocení aktivit žáka (pochvaly) a opačným druhem výchovných opatření jsou kázeňská opatření, která jsou naopak vyústěním negativních projevů a týkají se zpravidla problematického chování žáka či studenta, porušování školního řádu či nedodržení pokynů pedagoga. Výchovná i kázeňská opatření jsou odstupňována podle závažnosti. Výchovnými opatřeními jsou ve smyslu zákona 561/2004 Sb. pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňským opatřením je podmíněné vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka nebo studenta.

Výchovnými opatřeními a kázeňskými opatřeními se zabývají i prováděcí předpisy, vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR a dále je rozpracovává školní (vnitřní) řád každého školského zařízení. Na jejich základě je možné udělovat pochvaly ředitele školy a pochvaly třídního učitele nebo naopak napomenutí třídního učitele, důtku

⁵¹ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190, § 31. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

třídního učitele či důtku ředitele školy. Klíčovými předpisy pro definici výchovných a kázeňských opatření jsou:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, § 30 Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád a § 31 Výchovná opatření;
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, § 17 Výchovná opatření;
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění ⁵²pozdějších předpisů, § 10 Výchovná opatření;
- Platný školní řád nebo vnitřní řád školy či školského zařízení (domova mládeže), případně jiný vnitřní předpis školy nebo školského zařízení.

Proces ukládání kázeňských opatření podle školského zákona v platném znění, která mají právní důsledky se pak řídí zákonem č. 500/2004 Sb. správním řádem⁵³ v platném znění, který přesně stanoví proces a jednotlivé kroky. O každém takovém opatření škola zakládá a vede samostatný spis, který obsahuje všechny shromážděné dokumenty, protokoly o svědeckých výpovědích, oznámení, rozhodnutí či usnesení, které ve správním řízení škola ve vztahu k žákovi či studentovi podniká. Po stránce obsahové je třeba mít všechna tvrzení a zjištění řádně podložena, po stránce formální musí být dodržen postup, zákonem stanovené lhůty a pravidla pro vedení každého spisu. Každé rozhodnutí, které je ve správním řízení školou vydáno, musí být především řádně zdůvodněné a následně přezkoumatelné.

Tato bakalářská práce se zcela cíleně nezabývá autoritou ani osobností učitele, výchovně vzdělávacím procesem a ani organizací výuky či třídního kolektivu nebo preventivní práci školního metodika prevence sociálně patologických jevů, což všechno jsou faktory, které mohou kázeň a tím i udělování výchovných opatření ve škole či školském zařízení ovlivnit. Plánovaným cílem práce je zmapovat výchovná opatření

⁵³ Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb. zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

definovaná zákonem a prováděcími vyhláškami s právními důsledky i bez nich a souvislosti plynoucí z jejich udělení či uložení.

3.1 CO JE KÁZEŇ

Kázeň ve školství lze definovat jako vědomé dodržování norem daných školským zákonem, školním nebo vnitřním řádem školského zařízení, obvyklých společenských konvencí a samozřejmě též pokynů stanovených učiteli či vychovateli (pedagogickými pracovníky). Stanislav Bendl ve své učebnici pro studenty učitelství *Školní kázeň v teorii a praxi* uvádí: „Obecně lze kázeň definovat jako vědomé dodržování zadaných norem, přičemž slovo „zadané“ nám umožňuje odlišit pojem kázně od mravnosti, slovo „vědomé“ zase naznačuje, že by bylo sporné hovořit o kázni, respektive nekázni u člověka, který si není vědom existence norem, popřípadě je psychicky vyšinutý,“⁵⁴ a zároveň upozorňuje, že pro interpretaci kázně je důležitý kontext, konotace a pojmy jako autorita, pořádek, zákaz, režim a povinnost.

Vrátíme-li se k rámci toho, co zákon od žáků žádá (a co se má dodržovat), je nutné zmínit nejprve § 2 školského zákona, který v bodě 1 písmeno c) uvádí, že: „Vzdělávání je založeno na zásadách vzájemné úcty, respektu, názorové snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání.“⁵⁵ Přesněji pak lze pravidla zhmotňující představy o kázni nalézt v § 22 školského zákona, kde jsou definovány povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků:

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků⁵⁶

(1) Žáci a studenti jsou povinni

a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,

⁵⁴ BENDL, S. *Školní kázeň v teorii a praxi: učebnice pro studenty učitelství*. Praha: Triton, 2011, s. 35. ISBN 978-80-7387-432-2.

⁵⁵ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190, § 2, § 22. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

⁵⁶ *Zákony pro lidi*, 2021 [online]. AION CS, s.r.o. [cit. 29.6.2021]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=561%2F2004>

b) dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,

c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

(2) Zletilí žáci a studenti jsou dále povinni

a) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,

b) dokládat důvody své nepřítomnosti ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

c) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka a studenta, a změny v těchto údajích.

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

a) zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení,

b) na vyzvání ředitele školy nebo školského zařízení se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka,

c) informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích dítěte nebo žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání,

d) dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem,

e) oznamovat škole a školskému zařízení údaje podle § 28 odst. 2 a 3 a další údaje, které jsou podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost dítěte a žáka, a změny v těchto údajích.

Udělení kázeňského opatření rozličného stupně je nejčastěji důsledkem porušení zákonem deklarovaných principů. V extrémních případech může dojít ke kázeňským deliktům, které mají původ v sociálně patologických jevech a poruchách chování žáků či studentů typu agrese, ať už slovní či fyzické a vedené směrem ke spolužákům nebo pedagogům, dále se jedná o šikanu, kyberšikanu, ostrakizaci a další. V takových případech už zákon požaduje přímo od školského zařízení, aby konalo a rozhodlo o vyloučení žáka nebo studenta a oznámila tuto skutečnost orgánu sociálně-právní

ochrany dětí, jde-li o nezletilého a státnímu zastupitelství nebo orgánům činným v trestním řízení pokud se jedná o žáka zletilého či studenta.

3.2 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ S POZITIVNÍM HODNOCENÍM

Výchovnými opatřeními s pozitivním hodnocením jsou na základních a středních školách ze zákona a obou výše zmíněných vyhlášek pochvaly nebo jiná ocenění. Pochvalu může udělit ředitel školy na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu jiné právnické či fyzické osoby žákovi po projednání v pedagogické radě za mimořádný projev lidskosti, občanské nebo školní iniciativy, záslužný nebo statečný čin nebo za mimořádně úspěšnou práci.

Třídní učitel uděluje pochvalu rovněž na základě vlastního rozhodnutí nebo na základě podnětu ostatních vyučujících žákovi a po projednání s ředitelem školy, a to za výrazný projev školní iniciativy nebo za déletrvající úspěšnou práci. Jiným oceněním může být například vyslovení uznání, předání diplomu či jiná vhodná forma.

Pravidla pro udělování pochval a jiných ocenění rozpracovává škola ve školním řádu. Udělení pozitivního hodnocení oznamuje ředitel školy nebo třídní učitel oceněnému žákovi a u mladších 18 let i jeho zákonnému zástupci. Udělení pochvaly se rovněž zaznamenává do školní dokumentace žáka a na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

3.3 VÝCHOVNÁ OPATŘENÍ S NEGATIVNÍM HODNOCENÍM

Výchovnými opatřeními s negativním hodnocením jsou na základních a středních školách ze zákona a rovněž obou výše zmíněných vyhlášek kázeňská opatření. Při porušení povinností stanovených školním řádem lze podle závažnosti porušení žákovi uložit:

a) napomenutí třídního učitele, na střední škole též napomenutí učitele odborného výcviku,

b) důtku třídního učitele, na střední škole též důtku učitele odborného výcviku

c) důtku ředitele školy,

d) podmíněné vyloučení ze školy,

e) vyloučení ze školy.

Na školách poskytujících základní vzdělání může třídní učitel uložit napomenutí či důtku, přičemž toto uložení oznamuje žákovi i zákonnému zástupci, v případě důtky i řediteli školy. Důtku může udělit i sám ředitel školy, ovšem po projednání v pedagogické radě, a také na něho se vztahuje oznamovací povinnost směrem k žákovi i zákonným zástupcům. Na střední škole lze krom napomenutí a důtky třídního učitele uložit též napomenutí a důtku učitele odborného výcviku a důtku ředitele školy.

Uložení napomenutí nebo důtky a jeho důvody je nutno prokazatelným způsobem oznámit žákovi a zákonnému zástupci nezletilého žáka, v případě uložení důtky informuje navíc třídní učitel nebo učitel odborného výcviku ředitele školy.

Pravidla pro ukládání kázeňských opatření jsou součástí školního řádu. O uložení výchovného opatření se jedná vždy s ohledem na závažnost konkrétního porušení školního řádu či zákona a podle pravidla od nejmírnějšího opatření směrem k nejpřísnějšímu.⁵⁷ Kázeňské opatření se zaznamenává do dokumentace školy a u stredoškoláků také na vysvědčení za pololetí, v němž bylo uděleno.

Poznámky uvedené v žakovské knížce jsou jedním z možných způsobů usnadňujících přenos informací mezi školou a zákonným zástupcem nezletilého dítěte, neboť vedení žakovské knížky nepatří k dokumentaci vedené ze školského zákona. Ekvivalentem těchto zápisů může být například elektronická komunikace, která může včas upozornit na možný vznikající problém. Tato forma provedení výchovného opatření však není kázeňským opatřením ve smyslu zákona.

Cílem výchovných opatření bez právního důsledku je působit v rovině výchovné, zejména upozorňovat na více či méně závažné chování konkrétního žáka, které koliduje s obecně akceptovatelnými pravidly chování. Jsou to zejména rodiče, kteří by měli na

⁵⁷ Česká školní inspekce [online]. ČŠI: © 2020 Česká školní inspekce [cit. 29.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekci-cinnost-QL/Informace-pro-zaky-a-rodice/Z-dotazu-zaslanych-Ceske-skolni-inspekci-a-odpoved>

uložení výchovného opatření adekvátně reagovat, ať již případně snahou o pozitivní změnu v chování potomka, či vzájemnou komunikací se školou za účelem odstranění možných nedorozumění která mohou vzniknout na obou stranách.

3.4 ALTERNATIVNÍ ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ VE ŠKOLSTVÍ

Konflikty ve školství, které mají nejčastěji povahu přestupku proti školnímu řádu nebo v mírnějším případě proti pravidlům slušného chování, je možné řešit nejen udělením výchovných opatření s negativním hodnocením, ale i alternativním způsobem, nejčastěji tzv. peer mediací. Za peer mediaci lze považovat mediaci uskutečňovanou ve školním prostředí⁵⁸, a to buď vrstevnickými mediátory nebo profesionálně vyškolenými odborníky. Tento proces je dobrovolný a postavený na zájmu žáků či studentů o řešení konfliktu. Jak uvádí Lenka Holá v knize *Mediace v teorii a v praxi*, peer mediace mohou být účinným nástrojem ke zvládnutí konfliktních situací, sloužící k rozvoji vztahů mezi vrstevníky, rozvoje sociálních dovedností a podpory prosociálního chování dětí i jako forma výuky sociálním dovednostem.

Z hlediska přístupu školy k sociálně patologickým jevům tak mohou peer mediace působit preventivně a tlumit případnou eskalaci negativních projevů a zvláště závažných projevů chování, například verbální či fyzické agresivity, případy šikany ve školních kolektivech či ve školských zařízeních.

⁵⁸ HOLÁ, L. *Mediace v teorii a v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011, s. 199. ISBN 978-80-247-3134-6.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROCESNÍ ÚKONY SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ VE VĚCI PODMÍNĚNÉHO VYLOUČENÍ A VYLOUČENÍ ZE ŠKOLY

Závažná a zvláště závažná zaviněná porušení povinností stanovených zákonem či školním řádem jsou výchovnými opatřeními s negativním dopadem a právním důsledkem pro žáka či studenta a mohou se týkat školy i školského zařízení, například domova mládeže. V případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním či vnitřním řádem školského zařízení, může ředitel rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V případě zvláště závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem ředitel dle § 31 odstavce 3⁵⁹ vždy vyloučí žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. Ředitel školy přitom musí sám vyhodnotit intenzitu závažnosti porušení povinnosti a okolnosti případu.

Vyloučení nebo podmíněné vyloučení ze školy či školského zařízení neplatí pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a zařízení pro preventivně výchovnou péči podle zákona upravujícího ústavní a ochrannou výchovu a preventivně výchovnou péči. Podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy nelze dle § 31 školského zákona ani žáka účastnícího se povinné školní docházky.⁶⁰ Dítě, které v době spáchání činu nedovršilo 15 let, není podle zákona 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů⁶¹ trestně odpovědné. Zákon však dovoluje proti takovému dítěti, které se dopustilo protiprávního jednání (činu jinak trestného) opatření potřebná k jeho nápravě, výchově i ochraně, neboť i tyto činy vyžadují vhodnou reakci, byť ne prostředky trestněprávními. Toto opatření uloží soud,

⁵⁹ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

⁶⁰ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

⁶¹ Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Sbírka zákonů*. 2003, částka 79. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218?text=218%2F2003>

nikoliv však v trestním, ale občanském soudním řízení. Jedná se o případy, které musí ředitel oznámit vždy státnímu zastupitelství a orgán sociální právní ochrany dětí, zpravidla příslušného obecního či krajského úřadu. Případy nižší intenzity, které spadají pod pojem zvláště závažné porušení školského zákona nedosahující trestněprávní roviny je třeba posuzovat jednotlivě, avšak v pochybnostech je vhodné případ oznámit.

Zvláště závažným zaviněným porušením povinností se rozumí zvláště hrubé opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy či školského zařízení nebo vůči ostatním žákům a studentům. V takovém případě škola vyhodnocuje škola jednání nebo chování žáka přímo jako porušení zákona, a to školského zákona § 31 a postupuje podle bodů 3, 4 a 5.

4.1 ROZHODNUTÍ O PODMÍNĚNÉM VYLOUČENÍ NEBO VYLOUČENÍ ZE ŠKOLY ČI ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Rozhodnutí o podmíněném vyloučení nebo vyloučení ze školy je konečným rozhodnutím správního orgánu. V případech o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka či studenta rozhodne ředitel školy nebo školského zařízení do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka nebo studenta dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák nebo student provinění dopustil, s výjimkou případů, kdy je provinění klasifikována jako trestný čin podle zvláštního právního předpisu.⁶²

O svém rozhodnutí je ředitel školy povinen informovat pedagogickou radu. Žák nebo student přestává být žákem nebo studentem školy nebo školského zařízení dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější. Dopustil-li se žák nebo student zvláště závažného zaviněného jednání podle § 31 školského zákona, přesněji podle odstavce 3, oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jde-li o

⁶² Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

Cílem takového opatření je nežádoucí projevy ve škole eliminovat a ukázat přísný postup, pokud k takovým projevům dojde. Na druhou stranu však opakovanost útoků je nutné vykládat takovým způsobem, že se nejedná o nahodilý incident. Intenzitu danou zákonem pak bude naplňovat například dlouhodobější cílená šikana.⁶³

V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitel školy nebo školského zařízení zkušební lhůtu nejdéle na dobu jednoho roku. Smyslem jejího stanovení je, aby si žák či student uvědomil důsledky svého chování a naučil se nést za ně odpovědnost. Dopustí-li se však v průběhu trvání zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených zákonem nebo školním či vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení.

Ze školy však nelze ani podmíněně vyloučit žáka, který nesplnil povinnou školní docházku, a to ani v případech, kdy jsou jeho školní prospěch a zejména chování zvláště problematické a možnost takového jednoduchého řešení by byla v některých případech vítána.⁶⁴ Zvláštní pravidla také platí pro zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a zařízení pro preventivně výchovnou péči podle zákona upravujícího ústavní a ochrannou výchovu a preventivně výchovnou péči.

4.2 PODMÍNĚNÉ VYLOUČENÍ A VYLOUČENÍ ZE ŠKOLY

O podmíněném vyloučení nebo vyloučení žáka nebo studenta ze školy či školského zařízení může rozhodnout ředitel v případě, že dojde k závažnému zaviněnému porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním či vnitřním řádem školského zařízení. Jedná se o aplikaci § 31 školského zákona v procesu správního řízení s použitím

⁶³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR [online]. MŠMT ČR: © 2013 – 2021 [cit. 29.6.2021]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/pomucka-k-nove-zakotvenym-pravum-a-povinnostem-pedagogickych>

⁶⁴ Česká školní inspekce [online]. ČŠI: © 2020 Česká školní inspekce [cit. 29.6.2021]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekci-cinnost-QL/Informace-pro-zaky-a-rodice/Z-dotazu-zaslanych-Ceske-skolni-inspekci-a-odpoved>

správního řádu. Toto opatření není aplikovatelné v rámci předškolního vzdělávání, neboť tato možnost není ve školském zákoně upravena a tudíž v souladu se zásadou legality ji nelze uplatňovat. Přímo dle § 31 odstavec 2 nelze podmíněně vyloučit žáka, který plní povinnou školní docházku, což se vztahuje i na žáky tzv. víceletých gymnázií či konzervatoří do ukončení povinné školní docházky.

V každém případě se jedná o poměrně složitý proces, při kterém je třeba mít na zřeteli jednak jeho právní důsledky a druhak musí být zachován postup dle správního řádu. Navíc v případě zvláště závažného zaviněného porušení se vždy jedná rovnou o vyloučení žáka či studenta, přičemž událost se navíc oznamuje v případě nezletilých orgánu sociálně právní ochrany dětí a u zletilých státnímu zastupitelství.

Řízení ve věci podmíněného vyloučení ze školy je zahájeno vždy z moci úřední, přičemž podklady pro samotné zahájení a případné následné rozhodnutí opatřuje škola. Při zahájení z moci úřední je nutné též účastníkům řízení doručit nebo prokazatelně oznámit, že takové řízení bylo zahájeno. Škola pak jako správní orgán hodnotí všechny shromážděné podklady a důkazy podle své úvahy a přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci například při osobním jednání, o čemž byl pořízen zápis.

Jak bylo řečeno výše, za zvláště hrubé se považují opakované slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení nebo vůči ostatním žákům nebo studentům se považují za zvláště závažné zaviněné porušení povinností stanovených zákonem, což uvádí přímo § 31 odstavec 3.⁶⁵ V každém případě je, krom míry závažnosti, důležité i hledisko vědomého (zaviněného) a může být i opakovaného jednání na straně žáka či studenta. Jinými slovy, dotčený by si měl být vědom, že nějaká pravidla porušuje. O rozhodnutí o podmíněném vyloučení či vyloučení žáka či studenta informuje ředitel školy pedagogickou radu.

Právě § 2 bod 3 školského zákona uvádí důležitou skutečnost, a to tím, že říká, že vzdělání poskytované podle školského zákona je veřejnou službou, z čehož vychází

⁶⁵ Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 190. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>

působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. Takže například právě ve věcech podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy může škola rozhodovat pouze za okolností a podmínek, které jí zákon dovoluje. Proces podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy či školského zařízení má velmi podobný průběh. Rozdíl je pouze v tom, že v případě podmíněného vyloučení ze školy je stanovena zkušební lhůta v délce až jednoho roku od vydání rozhodnutí. Pokud v době jejího trvání žák nebo student znovu poruší školní řád nebo zákon, může být zahájeno správní řízení ve věci jeho vyloučení.

Škola jako správní orgán může rozhodovat pouze v případech, které stanoví zákon a které se týkají školy jako takové, staly se v jurisdikci školy. Škola tedy nemůže postihovat ve správním řízení kázeňské přestupky, které se staly mimo školní výuku nebo akce školy, ale například ve volném čase žáka či studenta nebo v době trvání školních prázdnin.

4.3 ZAHÁJENÍ SPRÁVNÍHO ŘÍZENÍ

Ve věci podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy či školského zařízení se vždy zakládá spis, kterému je přidělena spisová značka a každý ze shromážděných dokumentů týkající se konkrétního porušení školního řádu či zákona ze strany žáka či studenta je označen pořadovým číslem. Podklady a dokumenty, které jsou součástí spisu, mohou mít podobu listinnou, ale patří sem i obrazové a zvukové dokumenty, které jsou ve věci relevantní. Podklad pro zahájení správního řízení předkládá řediteli školy nebo osobě pověřené třídní učitel, vedoucí vychovatel nebo jiný pedagogický pracovník, který byl svědkem nebo účastníkem žákova porušení školního řádu či zákona.

Pokud ředitel školy vysloví souhlas s navrženým řešením správního orgánu, zahájením správního řízení ve věci podmíněného vyloučení nebo vyloučení žáka či studenta ze školy, je zahájeno správní řízení.

Celé správní řízení, jednotlivé úkony v řízení, se činí písemně, vše ostatní se zaznamenává do spisu a o ústním jednání se pořizuje protokol. Zákonným zástupcem žáka střední školy je zpravidla rodič či opatrovník, ale může jím být i na základě plné moci zmocněnec, například advokát. Pěstoun, kterému byl nezletilý svěřen do péče,

zastupuje žáka pouze v běžných záležitostech, nikoliv podstatných. Případné vyloučení ze školy lze považovat za záležitost podstatnou.

Jakmile je zahájeno správní řízení, žákovi či studentovi je, jako účastníkovi správního řízení, a to i v případě, že nedosáhl zletilosti, tak i jeho zákonnému zástupci, zasláno či jinak doručeno oznámení o zahájení správního řízení ve věci podmíněného vyloučení nebo vyloučení ze školy či školského zařízení. Oznámení je odesláno doporučeně do vlastních rukou (obálka s červeným pruhem s doručenkou a poučením), případně datovou schránkou, pokud ji některý z účastníků řízení má zřízenu. Doručování je možné též osobně nebo elektronicky s elektronicky uznaným podpisem, veřejnou vyhláškou nebo oznámením rozhodnutí na úřední desce. Oznámení o zahájení správního řízení je možné odeslat či doručit společně s poučením a výzvou k využití práva nahlížet do spisu, neboť dle správního řádu může být právě oznámení o zahájení řízení spojeno s jiným úkonem v řízení. Součástí oznámení je poučení o právech a oprávněných zájmech účastníka správního řízení. Účastník má právo:

- uplatňovat svá práva a oprávněné zájmy,
- dát se zastupovat zmocněncem na základě plné moci,
- navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí,
- vyjádřit v řízení své stanovisko,
- požádat správní orgán o poskytnutí informací o řízení,
- vyjádřit se před vydáním rozhodnutí ve věci k podkladům rozhodnutí,
- nahlížet do spisu, činit si výpisy a požadovat, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části.

Zároveň je účastník správního řízení podle ustanovení § 52 zákona č. 500/2004 Sb. povinen označit důkazy na podporu svých tvrzení. Tato svá práva uvedená v poučení může žák, jeho zákonný zástupce anebo osoba jím zmocněná uplatňovat u ředitele školy, která řízení vede. Obvyklá doba pro podání námítky je stanovena na deset kalendářních dnů od doručení oznámení. Pokud svých práv nevyužije, vydá škola rozhodnutí o podmíněném vyloučení nebo vyloučení jmenovaného žáka či studenta ze školy či školského zařízení na základě soustředěných podkladů.

Pokud některý z účastníků požádá o schůzku ve věci, je pořízen z jednání protokol, který je následně založen do spisu a je označen číslem. Po uplynutí stanovené lhůty vydá škola nebo školské zařízení rozhodnutí ve věci podmíněného vyloučení nebo vyloučení žáka ze školy či školského zařízení a v případě podmíněného vyloučení stanoví zkušební lhůtu. Zkušební lhůta může být přitom stanovena dle zákona 561/2004 Sb., § 31 odstavec 2 až na dobu jednoho roku, což může znamenat i přesah z aktuálního školního roku do školního roku budoucího. Dopustí-li se žák v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených školským zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku. Rozhodnutí má být dle správního řádu vydáno bez zbytečného odkladu, a to do 30 dnů od zahájení řízení.

4.4 VLASTNOSTI ROZHODNUTÍ A OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

Rozhodnutí je účelem celého správního řízení⁶⁶. Rozhodnutí musí obsahovat části formální a také mít příslušné obsahové náležitosti. Konkrétní podobu písemného vyhotovení rozhodnutí definuje § 69 správního řádu, který doslova uvádí, že musí obsahovat: „*Označení správního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby. Podpis oprávněné úřední osoby je na stejnopisu možno nahradit doložkou "vlastní rukou" nebo zkratkou "v. r." u příjmení oprávněné úřední osoby a doložkou "Za správnost vyhotovení:" s uvedením jména, příjmení a podpisu úřední osoby, která odpovídá za písemné vyhotovení rozhodnutí.*“⁶⁷

Formálními částmi rozumíme označení správního orgánu, účastníků řízení, datování, uvedení ustanovení právního předpisu, podle kterého bylo rozhodováno a další

⁶⁶ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 167. ISBN 978-80-7552-121-7.

⁶⁷ Zákon č. 500 ze dne 24. června 2004, správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 167/2012 Sb. In: *Sbírka zákonů*. 2004, částka 174, § 2. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500/zneni-20210101?porov=20200201&porovmin=1>

náležitosti. Povinnými obsahovými náležitostmi jsou výroková část, odůvodnění a poučení účastníků. Výroková část obsahuje jeden nebo více výroků. V praxi školských zařízení zpravidla obsahuje výrok jeden až dva, přičemž jeden výrok je v případě vyloučení ze školy a u podmíněného vyloučení je prvním výrokem vyjádření o tom, že se žák podmíněně vylučuje ze školy (rozhodnutí ve věci – enunciát) a druhým se mu stanoví určitá zkušební lhůta⁶⁸. Rozhodnutí by mělo být vyjádřeno určitě, srozumitelně, stručně a zřetelně, dále by v něm mělo být uvedeno, dle jakého právního předpisu bylo rozhodováno a také má obsahovat označení účastníků řízení, kterými jsou v praxi školských zařízení dle Puškinové a Rigela⁶⁹ nejčastěji fyzické osoby, které se: „...označí jménem, příjmením, datem narození a místem trvalého pobytu.“ Rozhodnutí škol a školských zařízení obvykle neobsahují výrok o náhradě nákladů řízení.

Následuje část odůvodnění, které detailně popisuje a zdůvodňuje, proč bylo rozhodnuto a z jakých skutečností správní orgán při svém rozhodování vycházel. Odůvodnění popisuje také podklady pro vydání rozhodnutí, úvahy správního orgánu, kterými se řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů. Součástí odůvodnění je informace o tom, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků řízení a s jejich vyjádřením se k podkladům rozhodnutí.⁷⁰

V situaci, kdy správní orgán rozhoduje vrchnostensky vůči účastníkovi správního řízení, musí být z odůvodnění jednoznačně patrné, že rozhoduje pro porušení zákona, které je závažné a zaviněné. Dostatečnou právní oporu svým rozhodnutím zajistí správní orgán tím, že zjistí skutkový stav věci a nalezne příslušnou právní normu a logicky správně spojí její obecná ustanovení s konkrétní a jedinečnou událostí, skutečnostmi a podklady správního řízení.⁷¹

Závěrečnou část tvoří opět poučení účastníka o jeho právech, zejména o právu na odvolání, které je možné u školy zřizované vyšším územně správním celkem

⁶⁸ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 169. ISBN 978-80-7552-121-7.

⁶⁹ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 167. ISBN 978-80-7552-121-7.

⁷⁰ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 167. ISBN 978-80-7552-121-7.

⁷¹ PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 171. ISBN 978-80-7552-121-7.

uplatňovat u příslušného krajského úřadu do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí, a to prostřednictvím správního orgánu (školy nebo školského zařízení), který rozhodnutí vydal. Rozhodnutí musí obsahovat datum vypravení (datum vyhotovení a vydání) a úřední razítko s vyznačením malého státního znaku.

Rozhodnutí správního orgánu však může trpět i určitými vadami formálními, které lze opravit usnesením. Závažné jsou vady nezákonného rozhodnutí, které není dostatečně odůvodněné a tudíž přezkoumatelné, věcně nesprávného rozhodnutí či nicotné, které je nesmyslné, neplatné, vydané v situaci, kdy správní orgán nebyl příslušný ve věci rozhodovat. Škola jako správní orgán může rozhodovat pouze v případech, které stanoví zákon a které se týkají školy jako takové. Škola tedy nemůže postihovat ve správním řízení kázeňské přestupky, které se staly mimo školní výuku nebo akce školy, ale například ve volném čase žáka či studenta.

Odvolacím orgánem je krajský úřad dle § 183 odstavec 3 a není možné, pokud se účastník řízení odvolání vzdal, vzal odvolání zpět nebo stanoví-li tak zákon. V odvolání lze napadnout jakýkoliv výrok nebo jeho část a odvolání jen proti odůvodnění není přípustné. Odvolatel musí uvést důvody odvolání, v čem spatřuje rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí. Předepsanými náležitostmi jsou identifikace odvolatele, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu je napadá, označení správního orgánu, jemuž směřuje, co navrhuje a jeho podpis. Místem pro podání odvolání je u ředitele školy nebo školského zařízení. Následně ředitel školy zašle všem účastníkům řízení toto odvolání k vyjádření, posoudí jeho opožděnost nebo nepřípustnost a do 10 dnů předá odvolacímu orgánu. Nestanoví-li zákon jinak, má odvolání odkladný účinek, to znamená nenastává právní moc a vykonatelnost.

Odvolací orgán rozhodnutí zruší a řízení zastaví nebo rozhodnutí zruší a vrátí k novému projednání, k čemuž vydá závazný právní názor, rozhodnutí změní, zpravidla je ale nelze měnit v neprospěch odvolatele, odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí, přičemž platí stejné lhůty jako pro rozhodnutí. Tato lhůta běží od předání spisu. Proti rozhodnutí odvolacího orgánu se nelze odvolat a právní moc nastává ode dne oznámení účastníkům. Pokud by odvolatel vzal své odvolání zpět, řízení se zastaví a toto se poznamená do spisu s vyrozuměním všech účastníků.

ZÁVĚR

V Národním pedagogickém muzeu a knihovně J. A. Komenského v Praze prodávají v muzejním obchodě rákosku.⁷² Ačkoliv si v dnešní době snad už nikdo nedokáže představit, že by ji někdo vážně použil a ještě ke všemu ve škole, faktem je, že fyzické tresty ve škole zrušil až říšský školský zákon, tzv. Hasnerův zákon, s platností od roku 1870. Jaké jsou vůbec možnosti trestů a pochval ve škole z pohledu současné platné legislativy? Škola je sice všeobecně vnímána primárně jako zařízení, kam se chodí děti, žáci a studenti nebo dospělí vzdělávat, je však zároveň také institucí, orgánem veřejné moci, kterou vykonává ve vztahu k žákům či studentům a také jejich zákonným zástupcům.

Pohybuje se v oblasti veřejného práva a je striktně vázána zákonností, principem *Secundum et intra legem*, což znamená chování na základě a v mezích zákona. Takže, dává-li stát svým občanům právo na vzdělání, garantuje jim i soubor právních norem, které určují, jakým způsobem se subjekty tohoto práva mají či nemají chovat. Zároveň je na státu, aby vytvořil odpovídající prostředí pro vznik vzdělávacích institucí či stanovení určitého rámce celého procesu vzdělávání. Jedná se zejména o udělení kázeňského opatření podmíněného vyloučení ze školy nebo vyloučení ze školy, které může zasáhnout do žákova či studentova práva na vzdělání. Proto je třeba při jejich udělování postupovat uvážlivě a s vědomím výše zmíněných souvislostí.

Právo na vzdělání souvisí s ústavně deklarovanou svobodou projevu, právem na informace a rovněž ústavně deklarovanou povinností státu vytvořit podmínky k tomu, aby se občané mohli tohoto svého práva domáhat a vzdělání učinit přístupným i těm, pro něž by bylo toto z nějakého důvodu omezeno nebo dětem (lidem) se specifickými vzdělávacími potřebami.

Vzdělávání poskytované podle zákona je veřejnou službou. Škola tedy nesmí opustit rámec zákona při výkonu státní moci a realizaci práva na vzdělání svých studentů.

⁷² www.npmk.cz, 2021 [online]. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského. [cit. 29.6.2021]. Dostupné z: <http://cenik.npmk.cz/product/propagacni-predmety/rakoska/177>

Ačkoliv jsou práva třetí generace⁷³, tedy práva hospodářská, sociální a kulturní, kam právo na vzdělání patří, výdobytkem sociálněprávního státu prostředí západních demokracií druhé poloviny 20. století., většinu z nás ani nenapadne, že by věci mohly být jinak. Prolíná se životem každého občana a je na každém z nás, do jaké míry se ho rozhodneme aktivně využívat. Vždyť pro naši moderní společnost je koncept celoživotního učení absolutní nutností.

⁷³⁷³ ZOUBEK, Vladimír; Postmoderní pravověda a státověda. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Autor neuveden. *Školství ve výkonu státní správy a samosprávy*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. ISBN 978-80-7616-116-0

BENDL, S. *Školní kázeň v teorii a praxi: učebnice pro studenty učitelství*. 1. vyd. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-432-2.

HENDRYCH, D. a kolektiv. *Správní právo, Obecná část, 9. vydání* Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.

HOLÁ, L. *Mediace v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3134-6.

KUBÍNKOVÁ, M., STRÁNSKÝ, J. *Základy teorie práva a pracovní právo*. Praha: UJAK, 2009. ISBN 978-80-86723-83-9.

PUŠKINOVÁ, M., RIGEL, F. *Správní řízení v praxi škol a školských zařízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-121-7.

ZOUBEK, V. *Postmoderní pravověda a státověda. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. ISBN 978-80-7380-598-2.*

ZPĚVÁK, Aleš; FIALA, Zdeněk; JONÁKOVÁ, Tereza; *Základy teorie práva*. Praha: UJAK, 2015. ISBN 978-80-7452-107-2

KUBŮ FRÝBOVÁ, A., KACZOR, J.: *Má mít pedagog postavení úřední osoby dle trestního zákoníku? Řízení školy*. 2022, ročník XIX, č. 6/2022, ISSN 1214-8679.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat Bakalářskou a Diplomovou práci*. 6. přepracované a rozšířené vydání. Praha: UJAK, 2015. ISBN 978-80-7452-106-5

Seznam použitých internetových zdrojů

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-500>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-109>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-150>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-48>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-13>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-10>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>

AION CS. *Zákony pro lidi*, 2010-2023. [online]. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-671>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Podklad pro zahájení správního řízení (VZOR).....	I
Příloha B – Oznámení o zahájení správního řízení (VZOR).....	III
Příloha C – Rozhodnutí o podmíněném vyloučení ze školy (VZOR).....	V
Příloha D – Výzva k seznámení se s podklady rozhodnutí (VZOR).....	VIII
Příloha E – Obsah spisu (VZOR).....	IX

Příloha B – Podklad pro zahájení správního řízení (VZOR)

Čj.:

Podklad pro zahájení správního řízení – podmíněné vyloučení ze školy

Počet listů: 1 / Počet stran: 2

Jméno a příjmení žáka:

Datum narození:

Bydliště:

Škola, třída:

Důvod pro zahájení správního řízení:

Žák třídy OZNAČENÍ TŘÍDY + JMÉNO A PŘÍJMENÍ ŽÁKA má ve X. pololetí školního roku 202X/202X ke dni podání podkladu pro zahájení správního řízení, tj. za období od ... do ..., celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování. Žák má problém doložit třídnímu učiteli důvody své nepřítomnosti ve vyučování.

Z důvodu neomluvené absence ve vyučování ve X. pololetí školního roku 202X/202X u žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ kontaktoval opakovaně e-mailem třídní učitel zákonného zástupce matku JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE a žádal o doložení důvodů žákovy nepřítomnosti ve výuce a vyzýval k zjednání nápravy. Navzdory veškeré snaze třídního učitele se však absence ve výuce a problémy s omlouváním nepřítomnosti ve výuce u žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ opakují. Tímto svým jednáním se žák dopustil porušení následujících ustanovení Školního řádu OZNAČENÍ ŠKOLY (NAPŘÍKLAD):

(NAPŘÍKLAD) *Část A, Článek I. Práva a povinnosti žáků, bod 4. Žáci jsou zejména povinni, písmeno a):*

4. Žáci jsou zejména povinni:

a) Řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat.

Část A, Článek II. Organizace výuky, bod 1. Organizace výuky, písmeno e):

1. Organizace výuky:

e) Žáci jsou na začátku hodiny přítomni ve třídě na svých místech určených zasedacím pořádkem, mají připravené potřeby pro výuku.

Za období od ... do ... škola eviduje v docházkovém systému u JMÉNO PŘÍJMENÍ celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování v prezenční výuce ve dnech (NAPŘÍKLAD):

26.02.202X – 3. a 6. vyučovací hodina
01.03.202X – 2. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
02.03.202X – 7. a 8. vyučovací hodina
19.03.202X – 1. až 3. a 6. vyučovací hodina
22.03.202X – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
23.03.202X – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
24.03.202X – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
25.03.202X – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
26.03.202X – 1. až 3. a 6. vyučovací hodina
29.03.202X – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

30.03.202X – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
31.03.202X – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
06.04.202X – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina
09.04.202X – 6. vyučovací hodina
12.04.202X – 3., 4. a 8. vyučovací hodina
14.04.202X – 7. vyučovací hodina
19.04.202X – 3. a 4. vyučovací hodina
21.04.202X – 7. a 8. vyučovací hodina
26.04.202X – 3. a 4. vyučovací hodina
30.04.202X – 3. vyučovací hodina

Jak bylo uvedeno výše, od začátku problémů s absencí ve vyučování u žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ byl třídní učitel v kontaktu se zákonným zástupcem. Problémy s pozdním omlouváním absence a neomluvená absence ve vyučování se však u žáka stále opakují. Nedílnou součástí tohoto podkladu pro zahájení správního řízení jsou přílohy (NAPŘÍKLAD): 1) výpis z elektronického docházkového systému školy, 2) korespondence pedagoga týkající se docházky a prospěchu žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ.

Navržené řešení správního orgánu:

Třídní učitel navrhuje podmíněné vyloučení žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ ze školy se zkušební lhůtou v délce trvání do X. X, 202X od následujícího dne po nabytí právní moci rozhodnutí.

Jméno, příjmení a podpis třídního učitele 1.X:

V Plzni dne X. X. 202X,

Stanovisko ředitelky školy: souhlasím - nesouhlasím

Jméno, příjmení a podpis ředitelky školy: JMÉNO PŘÍJMENÍ ŘEDITELE ŠKOLY

V Plzni dne X. X. 202X,

Příloha B – Oznámení o zahájení správního řízení (VZOR)

V Plzni dne X. X. 202X

Č.j.:

Počet listů: 1 / Počet stran: 2

Jméno a příjmení žáka: JMÉNO PŘÍJMENÍ

Datum narození: X. X 200X

Bydliště:

Škola, třída:

Zákonný zástupce: JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Trvale bytem:

Oznámení o zahájení správního řízení

OZNAČENÍ - NÁZEV ŠKOLY jako věcně a místně příslušný správní orgán ve smyslu ustanovení § 165 odst. 2 písm. i) a § 31 odstavec 2 a 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, (školský zákon), v platném znění, podle ustanovení § 46 odstavec 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, zahajuje správní řízení ve věci:

podmíněného vyloučení ze školy

žáka třídy OZNAČENÍ TŘÍDY, JMÉNO PŘÍJMENÍ, NAR. X. X 200X, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

Důvod pro zahájení správního řízení:

Žák třídy OZNAČENÍ TŘÍDY, JMÉNO PŘÍJMENÍ ve X. pololetí školního roku 202X/202X ke dni podání podkladu pro zahájení správního řízení, tj. za období od ... do ... celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování. Žák má problém doložit třídnímu učiteli důvody své nepřítomnosti ve vyučování.

Ze strany žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ se jedná o závažné a zaviněné porušení Školního řádu OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY, konkrétně ustanovení (NAPŘÍKLAD) *Část A, Článek I. Práva a povinnosti žáků, bod 4. písmeno a) a dále Článek II. Organizace výuky, bod 1. Organizace výuky, písmeno e).*

Podle ustanovení § 31 odst. 2 zák. č. 561/2004 Sb. může ředitel školy v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním či vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení žáka ze školy.

Jednání, kterého se JMÉNO PŘÍJMENÍ dopustil, je posuzováno jako závažné zaviněné porušení Školního řádu OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY.

Poučení:

Účastník správního řízení má podle ustanovení § 4 odst. 4, dále § 33 odst. 1., § 36 a § 38 zák. č. 500/2004 Sb. zejména tato práva:

- uplatňovat svá práva a oprávněné zájmy,
- dát se zastupovat zmocněncem na základě plné moci,
- navrhopvat důkazy a činit jiné návrhy po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí,
- vyjádřit v řízení své stanovisko,
- požádat správní orgán o poskytnutí informací o řízení,
- vyjádřit se před vydáním rozhodnutí ve věci k podkladům rozhodnutí,
- nahlížet do spisu, činit si výpisy a požadovat, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části.

Účastník řízení je podle ustanovení § 52 zákona č. 500/2004 Sb. povinen označit důkazy na podporu svých tvrzení.

JMÉNO PŘÍJMENÍ může svá práva uvedená v poučení tohoto oznámení uplatnit u ředitele OZNAČENÍ ŠKOLY, a to do deseti kalendářních dnů od doručení tohoto oznámení, v pracovní dny v době od ... do ... hodin. Pokud jmenovaný žák, jeho zákonný zástupce, anebo osoba jím zmocněná, svých práv v uvedeném termínu nevyužije, vydá OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY rozhodnutí o podmíněném vyloučení ze studia na základě soustředěných podkladů.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ ŘEDITELE ŠKOLY

ředitel školy

+ otisk úředního razítka

Rozdělovník:

JMÉNO PŘÍJMENÍ, narozený X. X 200X, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY, ADRESA ŠKOLY

Příloha C – Rozhodnutí o podmíněném vyloučení ze školy (VZOR)

V Plzni dne X. X. 202X

Č.j.:

Počet listů: 1 / Počet stran: 2

Jméno a příjmení žáka: JMÉNO PŘÍJMENÍ

Datum narození: X. X 200X

Bydliště:

Škola, třída:

Zákonný zástupce: JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Trvale bytem:

ROZHODNUTÍ

OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY jako věcně a místně příslušný správní orgán ve smyslu ustanovení § 165, odst. 2, písm. i) a § 31, odst. 2 a 4 zákona číslo 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. školský zákon), v platném znění, a v souladu se zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, rozhodla takto:

žák třídy OZNAČENÍ TŘÍDY, JMÉNO PŘÍJMENÍ, NAR. X. X. 200X, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ,

se podmíněně vylučuje ze školy OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY,

neboť se dopustil závažného a zaviněného porušení Školního řádu OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY, konkrétně ustanovení (NAPŘÍKLAD) Část A, Článek I. Práva a povinnosti žáků, bod 4. písmeno a) a dále Článek II. Organizace výuky, bod 1. Organizace výuky, písmeno e). Ve X. pololetí školního roku 202X/202X má od ... do ... celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování.

Zkušební lhůta se stanovuje podle ustanovení § 31 odst. 2 zák. č. 561/2004 Sb. v délce trvání do X. X. 202X od následujícího dne po nabytí právní moci rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 31 odst. 2 zák. č. 561/2004 Sb. může ředitel školy v případě závažného a zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení žáka ze školy.

Žák OZNAČENÍ TŘÍDY, JMÉNO PŘÍJMENÍ, má ve X. pololetí školního roku 202X/202X za období od ... do ..., celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování. Žák má problém doložit třídnímu učiteli důvody své nepřítomnosti ve vyučování.

Z důvodu neomluvené absence ve vyučování ve X. pololetí školního roku 202X/202X u žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ kontaktoval opakovaně e-mailem třídní učitel zákonného zástupce matku JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE a žádal o doložení důvodů žakovy nepřítomnosti ve výuce a vyzýval k zjednání nápravy. Navzdory veškeré snaze třídního učitele se však absence ve výuce a problémy s omlouváním nepřítomnosti ve výuce u žáka JMÉNO PŘÍJMENÍ opakují. Tímto svým jednáním se žák dopustil porušení následujících ustanovení Školního řádu OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY:

(NAPŘÍKLAD) Část A, Článek I. Práva a povinnosti žáků, bod 4. Žáci jsou zejména povinni, písmeno a):

4. Žáci jsou zejména povinni:

a) Řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat.

Část A, Článek II. Organizace výuky, bod 1. Organizace výuky, písmeno e):

1. Organizace výuky:

e) Žáci jsou na začátku hodiny přítomni ve třídě na svých místech určených zasedacím pořádkem, mají připravené potřeby pro výuku.

Za období od ... do ... škola eviduje v docházkovém systému u JMÉNO PŘÍJMENÍ celkem 80 neomluvených hodin ve vyučování v prezenční výuce ve dnech (NAPŘÍKLAD):

26.02.2021 – 3. a 6. vyučovací hodina

25.03.2021 – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

01.03.2021 – 2. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

26.03.2021 – 1. až 3. a 6. vyučovací hodina

02.03.2021 – 7. a 8. vyučovací hodina

29.03.2021 – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

19.03.2021 – 1. až 3. a 6. vyučovací hodina

30.03.2021 – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

22.03.2021 – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

31.03.2021 – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

23.03.2021 – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

06.04.2021 – 3., 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

24.03.2021 – 1. až 4. a 6. až 8. vyučovací hodina

09.04.2021 – 6. vyučovací hodina

12.04.2021 – 3., 4. a 8. vyučovací hodina

21.04.2021 – 7. a 8. vyučovací hodina

14.04.2021 – 7. vyučovací hodina

26.04.2021 – 3. a 4. vyučovací hodina

19.04.2021 – 3. a 4. vyučovací hodina

30.04.2021 – 3. vyučovací hodina

Jak bylo uvedeno výše, od začátku problémů s absencí ve vyučování u žáka JMÉNO PŘÍJEMÍ byl třídní učitel v kontaktu se zákonným zástupcem. Problémy s pozdním omlouváním absence a neomluvená absence ve vyučování se však u žáka stále opakují.

JMÉNO PŘÍJEMNÍ, jeho zákonný zástupce nebo osoba jím pověřená nedoložil správnímu orgánu jiné skutečnosti, důkazy či fakta, která by mohla být součástí rozhodování. Tím se má za to, že souhlasil s důvodem zahájení správního řízení ve věci jeho podmíněného vyloučení ze školy OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY.

Zkušební lhůta byla stanovena podle ustanovení § 31 odstavce 2 zákona číslo 561/2004 Sb. do X. X 202X od následujícího dne po nabytí právní moci rozhodnutí. Důvodem pro určení její délky byl především zájem školy na jejím výchovném působení a na tom, aby se žák naučil nést odpovědnost za své chování a jednání ve škole a vůči škole.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 81, odst. 1, zák. č. 500/2004 Sb. podat odvolání ke Krajskému úřadu (PŘÍSLUŠNÝ KRAJSKÝ ÚŘAD DLE SÍDLA ŠKOLY). Podle ustanovení § 83, odst. 1, zákona číslo 500/2004 Sb., se odvolání podává ve lhůtě do 15 dnů ode dne oznámení tohoto rozhodnutí u správního orgánu, který rozhodnutí vydal.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ ŘEDITELE ŠKOLY

ředitel školy

+ otisk úředního razítka (kulaté razítko)

Vypraveno dne:

Rozdělovník:

JMÉNO PŘÍJMENÍ, narozený X. X 200X, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY, ADRESA ŠKOLY

Příloha D – Výzva k seznámení se s podklady rozhodnutí (VZOR)

V Plzni dne X. X. 202X

Č.j.:

Počet listů: 1 / Počet stran: 1

Jméno a příjmení žáka: JMÉNO PŘÍJMENÍ

Datum narození: X. X 200X

Bydliště:

Škola, třída:

Zákonný zástupce: JMÉNO PŘÍJMENÍ ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE

Trvale bytem:

Výzva k seznámení se s podklady rozhodnutí (po ukončení shromažďování podkladů rozhodnutí)

(§ 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů)

Dne X. X 202X ... bylo zahájeno správní řízení ve věci podmíněného vyloučení ze
OZNAČENÍ – NÁZEV ŠKOLY žáka třídy OZNAČENÍ TŘÍDY, JMÉNO PŘÍJMENÍ, NAR.
X. X 200X, trvale bytem ADRESA BYDLIŠTĚ.

Byly shromážděny podklady, které tvoří spis sp. zn. ...

V souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění
pozdějších předpisů, máte možnost se před vydáním rozhodnutí ve věci vyjádřit k podkladům
rozhodnutí. Můžete tak učinit ve lhůtě do deseti pracovních dnů od doručení této výzvy v
pracovní dny v době od ... do ... hodin v budově ..., a to po předchozí dohodě na tel. čísle
Ve stejné lhůtě se můžete k podkladům rozhodnutí vyjádřit písemně, nebo se můžete práva
vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdát. Po uplynutí této lhůty předpokládáme vydání
rozhodnutí.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ ŘEDITELE ŠKOLY

ředitel školy

+ *otisk úředního razítka*

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Mgr. Renata Jenšíková

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Správní právo a výchovná opatření ve školství

Rok: 2023

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 14

Vedoucí práce: doc. JUDr. Jan Brázda, Ph. D.